

Edukacja na rzecz rozwoju przedsiębiorczości

I Księga Dobrych Praktyk w edukacji
przedsiębiorczości na uczelniach wyższych w Polsce

Spis treści

Wstęp	3
Idea I Księgi Dobrych Praktyk w Edukacji Przedsiębiorczości.....	4
Komentarz eksperta: Edukacja przedsiębiorczości w przyszłości, dr Svetlana Gudkova.....	6
Komentarz eksperta: Czynniki sprzyjające rozwojowi edukacji przedsiębiorczości, dr hab. Agnieszka Skala	7
Komentarz eksperta: Przedsiębiorczość jako podstawa rozwoju szkół wyższych w Polsce, dr inż. Jan Skonieczny.....	9
Dobre praktyki w edukacji przedsiębiorczości.....	9
AKADEMIA LEONA KOŹMIŃSKIEGO	11
GDAŃSKA FUNDACJA KSZTAŁCENIA MENEDŻERÓW	14
KRAKOWSKA SZKOŁA BIZNESU UEK UNIwersytet Ekonomiczny w Krakowie	16
SZKOŁA BIZNESU POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ.....	19
UNIwersytet Ekonomiczny w Katowicach.....	23
UNIwersytet Ekonomiczny w Krakowie	27
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	36
POLITECHNIKA WROCŁAWSKA	38
POLSKO-AMERYKAŃSKIE CENTRUM ZARZĄDZANIA (PAM CENTER).....	40
POLITECHNIKA GDAŃSKA	41
UNIwersytet Łódzki.....	44
Podsumowanie.....	49
Rekomendacje	50

Wstęp

Dlaczego przedsiębiorczość?

Choć jej definicje są różne, to wszystkie mają punkty wspólne i odnoszą się do umiejętności, które możemy wykształcić, nabyć w procesie uczenia, przyswoić. Zatem przedsiębiorczość to kompetencje „demokratyczne”, dostępne dla wszystkich. Jest ona tożsama z dostrzeganiem szerokich perspektyw, inicjowaniem zmian, kreatywnością, innowacyjnością, aktywnością i zwinnością. Gotowością do podejmowania ryzyka i pokonywaniem trudności.

Człowiek o wysokich kompetencjach przedsiębiorczych zmienia lokalne otoczenie, wnosi wkład do rozwoju społeczności, a nawet ekonomicznego wzrostu gospodarki. Ci o najwyższych predyspozycjach przedsiębiorczych mogą mieć wpływ na ekonomię w skali globalnej. Tacy przedsiębiorcy stają się filarem firmy, marki czy modelu biznesowego, który zmienia nasz świat... mają zatem wpływ na życie nas wszystkich.

To dlatego edukacja przedsiębiorczości powinna być starannie pielęgnowaną ścieżką kształcenia w całym procesie nauczania. Nie tylko w szkołach podstawowych, średnich czy uczelniach przygotowujących młodych ludzi do samodzielnego życia, ale i tych jednostkach, w które prowadzą edukację biznesową dla praktyków zarządzania.

Czy nauczanie przedsiębiorczości jest obecne w naszym systemie edukacyjnym? Czy promowane są praktyczne, nowoczesne modele przedsiębiorczości? Czy nauczanie przedsiębiorczości prowadzone jest w sposób skuteczny? Jeśli tak, to jakie dobre praktyki w tym zakresie, stosowane przez polskie uczelnie i szkoły biznesu, są godne rozpowszechnienia i naśladowania?

Intencją Stowarzyszenia Edukacji Menedżerskiej FORUM było przyjrzenie się praktycznej stronie nauczania przedsiębiorczości w Polsce na poziomie akademickim, studiów podyplomowych i programów MBA. Inicjatywa ta wpisuje się w cykl projektów badawczych prowadzonych w krajach UE pod patronatem EQUAL (European Quality Link) – międzynarodowej organizacji zrzeszającej stowarzyszenia szkół biznesu, którego SEM FORUM jest członkiem.

Kiedy praca nad raportem była na ukończeniu, nad Polską i światem pojawił się niespodziewanie „czarny łabędź”, czyli pandemia Covid-19. Dziś myśląc o przedsiębiorczości i o kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, wiążę dużą nadzieję z upowszechnieniem najlepszych wzorców w tej dziedzinie. Przedsiębiorczość może stanowić remedium na spowolnienie ekonomiczne i nowy impuls dla rozwoju gospodarki. Korzystajmy zatem i inspirujmy się przykładami, które oferuje nam środowisko edukacji menedżerskiej współpracujące ze światem biznesu. Jestem przekonany, że niniejsza publikacja będzie w tym zakresie stanowiła znaczący impuls.

Andrzej Popadiuk
Prezes SEM FORUM

Idea I Księgi Dobrych Praktyk w Edukacji Przedsiębiorczości

Stowarzyszenie Edukacji Menedżerskiej FORUM opracowało I Księgę Dobrych Praktyk prezentującą programy najlepszych polskich uczelni w zakresie edukacji przedsiębiorczości. Zaprezentowane zostały w niej działania i inicjatywy poświęcone przedsiębiorczości, podejmowane przez jednostki kształcące na poziomie licencjackim, magisterskim, podyplomowym i MBA.

Zebrane w publikacji przykłady działań podejmowanych przez uczelnie wyższe, przybliżają wybrane inicjatywy, których celem jest efektywne uczenie myślenia przedsiębiorczego i kształtowanie postaw przedsiębiorczych u kolejnych pokoleń.

Dlaczego przedsiębiorczość?

Ta wyjątkowa i prestiżowa inicjatywa została zrealizowana w Polsce przez **SEM FORUM** oraz **EQUAL – European Quality Link**, organizację skupiającą najważniejsze międzynarodowe i krajowe stowarzyszenia szkół biznesu. Inspiracją do powstania I Księgi Dobrych Praktyk w Edukacji Przedsiębiorczości było badanie wykonane przez EQUAL w latach 2017-2020 pt. „Entrepreneurship Education in Business Schools. Best practices and recommendations.” Dokument jest rezultatem analizy edukacji przedsiębiorczości, którą przeprowadzono w trzech szkołach biznesu: Asociación Española de Representantes de Escuelas de Negocios (EEDE) w Hiszpanii, Chartered Association of Business Schools w Wielkiej Brytanii i Conference des Grandes Ecoles (CGE) we Francji.

Oprócz prezentacji najlepszych praktyk europejskich, raport zawiera rekomendacje dla szkół biznesu dotyczące udoskonaleń edukacji w zakresie przedsiębiorczości. Wśród nich znajdują się m.in. uwagi na temat potrzeby wzmocnienia świadomości postaw przedsiębiorczych wśród studentów. Służą temu nie tylko specjalne wydarzenia oraz angażowanie studentów w ich organizację, ale także działalność przedsiębiorcza prowadzona w ramach stowarzyszeń studenckich. W dokumencie podkreślono wartość obecności przedsiębiorców na uczelniach i ich kontaktów ze studentami. Badanie EQUAL wskazuje korzyści z organizacji spotkań z praktykami biznesu, analizy konkretnych przykładów oraz mentoring prowadzony przez doświadczonych menedżerów. Programy edukacyjne powinny także wpływać na zmianę postaw poprzez budowanie pewności siebie oraz wsparcie w przezwyciężaniu lęku przed porażką. Wreszcie, potrzebne jest odwoływanie się do praktyki przedsiębiorczości – symulacje biznesowe, warsztaty oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia przedsiębiorców. Rekomendacje dotyczą także zacieśniania współpracy pomiędzy środowiskiem biznesu a uczelniami, m.in. poprzez wspieranie przedsiębiorców w poszukiwaniu źródeł finansowania ich projektów.

Polska nauka przedsiębiorczości

Naturalną reakcją na opublikowanie dokumentu przez EQUAL była potrzeba poznania działalności polskich instytucji edukacyjnych w obszarze edukacji przedsiębiorczości. Zaproszenie do przedstawienia najlepszych praktyk z tego zakresu zostało skierowane do dwudziestu jeden polskich uczelni w pierwszych miesiącach 2020 r. Kluczem do ich wyboru była obecność uczelni w rankingu Szkół Wyższych portalu Perspektywy.pl oraz Ratingu Programów MBA SEM FORUM.

Zaproszono także wydziały zarządzania uczelni, które prowadzą badania naukowe w zakresie przedsiębiorczości. Ostatecznie swoimi dokonaniem z zakresu edukacji przedsiębiorczości zechciało pochwalić się dziesięć polskich uczelni.

Wszystkie osoby reprezentujące uczelnie, w szczególności wydziały zarządzania, zaangażowały się w przygotowanie materiałów, choć nie kryły, że wybór najlepszych przykładów edukacji przedsiębiorczości spośród bardzo dużego spektrum aktywności, nie był prosty. To dobra wiadomość – uczelnie bardzo dbają o to, aby studenci mogli uzupełniać wiedzę akademicką poznaniem praktycznej strony przedsiębiorczości. Tylko wtedy kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych jest skuteczne i praktykowane najszybciej.

Niektóre przykłady przedstawione w tej publikacji zostały już zrealizowane, z niektórych nadal korzystają wykładowcy i studenci. Zebranie dobrych praktyk w poniższym dokumencie służy nie tylko inspiracji, jak uzupełniać edukację przedsiębiorczości, ale także procesowi jej doskonalenia. Być może już w niedalekiej przyszłości edukacja przedsiębiorczości oraz jej forma praktyczna będą musiały być realizowane z większym rozmachem lub w formie obowiązkowej.

Mamy nadzieję, że ta publikacja zwiększy intensywność dyskusji nad potrzebą kształcenia postaw przedsiębiorczych w Polsce. Światowe wydarzenia z marca 2020 r., czyli pandemia Covid-19 wskazują odpowiedzialność instytucji edukacyjnych za rozwijanie przedsiębiorczości jako istotnego elementu wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia odporności biznesu na możliwe globalne zakłócenia.

O Stowarzyszeniu Edukacji Menedżerskiej FORUM – SEM FORUM

Stowarzyszenie Edukacji Menedżerskiej FORUM działa od 27 lat dzięki inicjatywie 19 członków-założycieli reprezentujących instytucje działające na rzecz rozwoju zarządzania w Polsce. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju edukacji menedżerskiej w Polsce poprzez promowanie wysokich standardów jakości, upowszechnianie najlepszych światowych rozwiązań, pomoc w nawiązywaniu współpracy międzynarodowej. SEM FORUM dokłada starań, aby być wyrazicielem interesów polskiego środowiska edukacji menedżerskiej. Stowarzyszenie jest członkiem EQUAL - European Quality Link – ogólnoeuropejskiego forum EFMD, działającego na rzecz zapewniania jakości kształcenia menedżerskiego w Europie i na świecie. SEM FORUM prowadzi akredytację szkoleń i programów menedżerskich oraz Rating Programów MBA.

semforum.org.pl

O EQUAL - European Quality Link

Międzynarodowe stowarzyszenie edukacji menedżerskiej jest think-tankiem, który działa w celu zapewnienia najwyższych standardów kształcenia menedżerskiego. Należą do niego największe międzynarodowe organizacje szkół biznesu, takie jak EFMD, CEEMAN, BMDA, CLADEA oraz krajowe stowarzyszenia edukacji menedżerskiej, m.in. SEM FORUM. EQUAL promuje ciągłe doskonalenie jakości poprzez wymianę informacji na temat najlepszych praktyk w edukacji biznesowej i zarządzaniu. Organizacja sprzyja współpracy szkół biznesu, stowarzyszeń i organizacji w celu wymiany doświadczeń i podejmowania wspólnych działań w obszarze edukacji menedżerskiej.

equal.network

dr Svetlana Gudkova
Katedra Zarządzania Head of Entrepreneurship Program
Akademia Leona Koźmińskiego

Edukacja przedsiębiorczości w przyszłości

Można wyróżnić kilka trendów w edukacji przedsiębiorczości, które będą coraz wyraźniej zaznaczać się w przyszłości. Po pierwsze, rosnące zainteresowanie tematyką przedsiębiorczości rodzinnej. Biorąc pod uwagę, że zdecydowana większość przedsiębiorstw funkcjonujących w Polsce to firmy rodzinne, a gros z nich zbliża się do pierwszej sukcesji, ważne jest tworzenie oferty dla przyszłych następców. Jest to duże wyzwanie, ze względu na częsty, początkowy brak zainteresowania młodego pokolenia sukcesją rodzinnego biznesu. Po drugie, szybki rozwój technologii, wśród których największy potencjał wpływu przypisuje się AI i blockchain, zmienia warunki konkurencyjności przedsiębiorstw. Sprawne działanie w nowych warunkach wymaga od przedsiębiorców nie tylko umiejętnego poruszania się w nowej rzeczywistości, lecz przede wszystkim zdolności dostrzegania i wykorzystywania potencjału innowacyjnego tych technologii. Trzeci kierunek zmian, to rosnące zainteresowanie przedsiębiorczością społeczną, która traktuje przedsiębiorczość jako narzędzie do rozwiązywania problemów społecznych. Coraz więcej osób nie tylko zwraca uwagę na kwestię zrównoważonego rozwoju i pozytywnego wpływu zakładanego biznesu na otoczenie, lecz jest zainteresowanych wykorzystaniem swoich umiejętności i zaangażowania w celu pomocy innym.

Współczesna oferta w zakresie rozwoju kompetencji przedsiębiorczych jest w Polsce coraz bogatsza. Należy podkreślić, że wkracza ona we wczesne etapy edukacji, obejmując nie tylko studentów i licealistów, lecz coraz częściej dzieci w wieku przedszkolnym. Ma to niewątpliwie swój wpływ na kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz umiejętności identyfikacji szans rynkowych, co leży u podstaw procesu przedsiębiorczego. Wyniki raportu Global Entrepreneurship Monitor (GEM, 2019) wskazują, że 69% dorosłych Polaków dostrzega szanse rynkowe pojawiające się w otoczeniu, a 86 % postrzega założenie własnej firmy jako dobrą ścieżkę rozwoju kariery. Należy podkreślić, że ostatni wskaźnik jest najwyższy wśród krajów Unii Europejskiej.

dr hab. Agnieszka Skala
prof. uczelni Politechnika Warszawska

Czynniki sprzyjające rozwojowi edukacji przedsiębiorczości

Na wstępie chcę podkreślić, że gromadzenie i publikowanie wiedzy o najlepszych praktykach edukacyjnych w zakresie przedsiębiorczości uważam za bardzo potrzebne i dlatego cieszę się, że ta publikacja powstała. Na wybranych uczelniach wyższych w Polsce, przeważnie dzięki pasji i zaangażowaniu znakomitych prowadzących, praktykowana jest edukacja przedsiębiorczości na światowym poziomie. Niestety, moja opinia o stanie tej edukacji na polskich uczelniach sensu largo jest dużo mniej pozytywna.

Po pierwsze, proszę zwrócić uwagę na fakt, że znakomita większość omówionych w tej pracy przypadków pochodzi z uczelni ekonomicznych lub biznesowych. Tymczasem to uczelnie techniczne, medyczne i przyrodnicze kształcą specjalistów, których wiedzę i pomysły chcielibyśmy transferować do gospodarki po to, aby Polska była wreszcie innowacyjna. Komisja Europejska już w 2008 r. apelowała o skoncentrowanie wysiłków właśnie w tym kierunku. Miałam zaszczyt przez kilka lat uczestniczyć w programie SEIPA, który właśnie w tym celu zainicjował i zrealizował prof. Jerzy Cieślik z ALK, budując ogólnopolską sieć wykładowców innowacyjnej przedsiębiorczości na uczelniach nieekonomicznych.

Po drugie, specjalizacja w zakresie edukacji przedsiębiorczości nie jest postrzegana jako kierunek badawczy, gwarantujący szybką karierę akademicką. Profesor Andreas Kuckertz z Uniwersytetu Hohenheim badał dwukrotnie ten temat, przeprowadzając prostą ankietę wśród najchętniej cytowanych naukowców, specjalizujących się w przedsiębiorczości. Za każdym razem twierdzili oni zgodnie, że edukacja przedsiębiorczości ma kluczowe znaczenie dla biznesu i gospodarki, lecz równocześnie nie polecają jej komuś, kto rozwija swoją karierę akademicką. To oznacza, że krytyczny element ekosystemu przedsiębiorczości jest narażony na zaniedbanie ze względu na swoją niską atrakcyjność dla akademików. W polskich warunkach reaktywacja na szeroką skalę świetnego programu „500 Innovators”, mogłaby być mocnym impulsem do zmiany na lepsze w tym względzie.

W mojej opinii można wymienić trzy główne czynniki służące pozyskaniu dobrych efektów z rozwoju edukacji przedsiębiorczości na poziomie akademickim:

Pierwszym czynnikiem udanej edukacji przedsiębiorczości są prowadzący te zajęcia – to oni wymagają uwagi i wsparcia w pierwszej kolejności. Nie dostrzegam tego typu systemowych inicjatyw w Polsce od czasu wspomnianego programu SEIPA, co sprawia, że cenne i trafione inicjatywy edukacyjne na polskich uczelniach są raczej przypadkowe i lokalne, a wymiana wiedzy i doświadczeń jest niedostateczna lub nie występuje wcale. Dwie bardzo dobre konferencje organizowane raz w roku przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (w tym Zjazd Nauczycieli Przedsiębiorczości) i Akademia Ignatianum oraz doroczny Zjazd Katedr Przedsiębiorczości, to wciąż za mało w tym zakresie.

Drugim czynnikiem sukcesu jest jednoznaczne skoncentrowanie wysiłków edukacyjnych na budowaniu przedsiębiorczości innowacyjnej, ambitnej i dynamicznej – a nie jakiegokolwiek. Badania dowiodły, że studenci wykształceni w tym kierunku są nie tylko bardziej skłonni do zakładania własnych firm (uwaga - wcale nie od razu po zakończeniu kształcenia, wiele badań wskazuje na 5-10 lat uprzedniej praktyki zawodowej, co z pewnością działa na korzyść wskaźników przeżywalności i sukcesu tych przedsięwzięć), ale też wyraźnie częściej niż inni znajdują zatrudnienie w firmach szybko rozwijających się (ang. high-growing) lub realizują ważne, innowacyjne projekty w ramach dużych organizacji (ang. intrapreneurship). Przedsiębiorczość innowacyjna i ambitna stanowi tę część aktywności biznesowej, która wywiera nadproporcjonalnie pozytywny wpływ na rozwój ekonomiczno-społeczny w stosunku do swojej niewielkiej liczności. Wpływ ten przejawia się poprzez komercjalizację zdobytych nauk, generowanie nadwyżek finansowych i wpływów podatkowych oraz tworzenie nowych, trwałych i dobrych jakościowo miejsc pracy.

Trzecim czynnikiem powodzenia jest wewnętrzny ekosystem przedsiębiorczości lub silne powiązanie akademickiej edukacji przedsiębiorczości z ekosystemem pozauczelnianym. Nie ma sensu wyważać otwartych drzwi, koncentrując się na tworzeniu i rozbudowywaniu inkubatorów, akceleratorów, doradztwa i innych elementów ekosystemu wewnątrz uczelni, skoro tuż za jej murami takie organizacje funkcjonują już z sukcesem. I tutaj wracamy do wykładowców, ponieważ to oni przede wszystkim są dla swoich słuchaczy pierwszym łącznikiem z instytucjami otoczenia biznesu. Tymczasem wniknięcie w taki ekosystem jest czasochłonne i rzadko daje „punkty” do oceny akademika, nawet na polu dydaktycznym, który, nota bene, po ostatniej reformie jest wciąż traktowany jako zdecydowanie drugorzędny.

Niełatwo jest odnieść się do tematu edukacji przedsiębiorczości w kontekście globalnej pandemii. Jeden z najlepszych na świecie akceleratorów startupów, YCombinator, publikuje co roku listę ok. dwudziestu obszarów tematycznych, które eksperci uważają za najbardziej obiecujące dla tworzenia nowych, innowacyjnych rozwiązań. Jednym z nich jest niezmiennie edukacja. „Jeśli uda nam się naprawić edukację, to zrealizujemy wszystkie pozostałe punkty z tej listy” – twierdzą wybitni specjaliści. Myślę, że sytuacja pandemiczna uświadomiła wielu, nie tylko w Polsce, jak ważna jest edukacja, także w sensie nabycia umiejętności elastycznego reagowania na zmiany. Mam na myśli taką edukację, która daje człowiekowi nie tylko wiedzę, ale i otwiera na różne możliwości, uczy dostrzegać nieoczywiste okazje, daje umiejętności i narzędzia przydatne w wielu sytuacjach, uświadamia, jak ważne są relacje i jak je z sukcesem budować. A o tym jest właśnie edukacja przedsiębiorczości.

dr Svetlana Gudkova
Katedra Zarządzania Head of Entrepreneurship Program
Akademia Leona Koźmińskiego

Przedsiębiorczość akademicka jako podstawa rozwoju szkół wyższych w Polsce

Raport European Innovation Scoreboard z 2019 roku zawiera ocenę porównawczą wyników 28 państw członkowskich Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji. Polska, jako tzw. umiarkowany innowator, została sklasyfikowana na czwartym miejscu, ale od końca. Wyprzedziliśmy trzy kraje, tj. Chorwację, Rumunię i Bułgarię. Na czele tego rankingu są kraje skandynawskie (Szwecja, Finlandia, Dania). Przed nami jest wiele innych krajów, w tym nasi sąsiedzi Niemcy, Czesi i Słowacy. Przedsiębiorstwa polskie rzadko wykorzystują wyniki badań naukowych oraz wdrażają innowacje zarówno techniczne, jak i społeczne w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku.

Według ekspertów OECD gospodarka polska, w porównaniu do innych krajów Unii Europejskiej, jest ciągle zaliczana do gospodarek opartych na wydajności (efficiency driven economy). Jeśli chcemy budować gospodarkę opartą na innowacjach (innovation driven economy) to należy rozpocząć przekształcać uniwersytety w nowoczesne organizacje, gdzie badania i rozwój oraz najnowsza wiedza są źródłami powstawania przedsiębiorstw typu startup, spin-off, czy spin-out, kreatywni pracownicy rozwijają swoje pomysły i produkty w inkubatorach przedsiębiorczości, a studenci i doktoranci studiuje nie tylko zagadnienia z matematyki, fizyki, chemii, czy biologii, ale również z przedsiębiorczości. To przedsiębiorczość akademicka jest podstawą rozwoju współczesnego uniwersytetu. Natomiast uniwersytet przedsiębiorczy jest siłą napędową rozwoju innowacyjnej gospodarki oraz dobrobytu społeczeństwa w XXI wieku (tab. 1). Zatem zmienimy nasze organizacje w przedsiębiorcze uniwersytety.

Rodzaj gospodarki	Gospodarka oparta na surowcach (Factor driven economy)	Gospodarka oparta na wydajności (Efficiency driven economy)	Gospodarka oparta na innowacjach (Innovation driven economy)
Charakterystyka gospodarki	Przewaga konkurencyjna opiera się na niewykwalifikowanej sile roboczej lub zasobach naturalnych; wytwarza się głównie podstawowe produkty	Wydajność w produkcji standardowych produktów staje się głównym źródłem przewagi konkurencyjnej	Wytwarzanie nowych innowacyjnych produktów; rozwój opiera się na nowoczesnej wiedzy, umiejętnościach pracowników i przełomowych technologiach
Podstawa rozwoju gospodarki	Rolnictwo, przemysł surowcowy	Przemysł i usługi	Wiedza, innowacje, własność intelektualna
Typ uniwersytetu	Uniwersytet oświeceniowy	Uniwersytet humboltowski	Uniwersytet przedsiębiorczy
Cel działalności uniwersytetu	Nauczanie	Nauczanie oraz prowadzenie badań naukowych	Nauczanie, prowadzenie badań naukowych, komercjalizacja wyników badań naukowych i ochrona własności intelektualnej
Nauczanie	Nauczyciele akademicy	Nauczyciele akademicy i badacze	Nauczyciele, badacze i przedsiębiorcy akademicy
Zasięg działania uniwersytetu	Lokalny	Narodowy	Globalny
Język nauczania	Język narodowy	Języki narodowy i angielski	Język angielski oraz języki narodowe i lokalne
Struktura organizacyjna uniwersytetu	Bractwa, fakultety	Fakultety monodyscyplinarne	Sekcje akademickie, katedry interdyscyplinarne
Zarządzanie uniwersytetem	Rektor, kanclerz	Rektor, naukowcy i personel administracyjny	Rektor, wyspecjalizowany personel zarządczy, naukowcy-twórcy

Dobre praktyki w edukacji przedsiębiorczości

Akademia Leona Koźmińskiego

Warszawa

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Wywiady z przedsiębiorcami jako narzędzie wykorzystywane w przybliżaniu studentom biznesu

Cel: kształtowanie postawy przedsiębiorczej.

Wywiad studenta z przedsiębiorcą jest bardzo efektywnym narzędziem nauczania przedsiębiorczości. To doświadczenie ma szansę nie tylko wpłynąć na rozwój postawy przedsiębiorczej, ale i sprawić, że studenci pielęgnują motywację do założenia własnej firmy i potrzebę nieustannego podnoszenia kompetencji. Dodatkowo, jest to narzędzie lubiane – studenci bardzo chętnie się nim posługują, są zaangażowani emocjonalnie, co również pozytywnie wpływa na efekt końcowy.

Studenci przeprowadzają wywiad z przedsiębiorcą, którego sobie sami wybrali.

Osoba musi spełniać dwa kryteria: być przedsiębiorcą co najmniej od roku oraz zatrudniać minimum dwóch pracowników. Wywiad zaczyna się od ustalenia genezy na pomysł biznesowy i precyzyjnego określenia, co sprawiło, że wybrano ścieżkę przedsiębiorcy (marzenie z dzieciństwa, dziadkowie, obserwacja otoczenia). Dodatkowo studenci pytają o czynniki sukcesu, które pojawiały się na różnych etapach rozwoju firmy, np. sieć kontaktów, dostęp do instytucji doradczych.

Dużą wartością jest kontakt młodszego pokolenia ze starszym, poznanie ich wieloletnich doświadczeń, historii sukcesów i porażek.

Bezcenną jest okazja do prowadzenia wnikliwych obserwacji, czasami obejrzenia firmy „od kuchni”, rozmów z otoczeniem, a co za tym idzie – naturalną staje się analiza i wysuwanie wniosków oraz wyrabianie własnej opinii.

W trakcie wykonywania tego zadania, studenci kształtują kompetencje w zakresie przedsiębiorczości na trzech poziomach, czyli wiedzy, umiejętności i postaw. Jednym z najtrudniejszych procesów, który może się pojawić na etapie pracy z przedsiębiorcą, jest zmiana postawy studenta wobec założenia własnej firmy.

Powszechne wyobrażenia na temat przedsiębiorczości są ukształtowane przez media oraz twórców kinematografii. Wśród najczęściej pojawiających jest np. przekonanie o nieuczciwości, relacjach o strukturze mafijnej, dziedziczeniu firm lub przekonanie, że przedsiębiorcą trzeba się urodzić, czyli posiadać zestaw cech warunkujących obecność w biznesie. Nie bez znaczenia jest także ogólna potrzeba komunikowania wyłącznie sukcesów, często bez ujawniania ich kosztów – to także może wpływać na nieprawdziwy obraz przedsiębiorczości.

Wywiad jest szansą na weryfikację stanu wiedzy studentów na temat realnych doświadczeń przedsiębiorców. Już na etapie możliwości wyboru przedsiębiorcy, student ma szansę decydować o obszarze przedsiębiorczości, który jest dla niego interesujący. Następnie w grę wchodzi przygotowanie scenariusza wywiadu na podstawie przygotowanych pytań. Wreszcie następuje rozpoczęcie realizacji i przeprowadzenia wywiadu oraz zebrania materiału. Kolejnymi etapami są: analiza zgromadzonej treści, przygotowanie raportu i przygotowanie oraz prezentacja wyników badania przed grupą.

Ważnym elementem kształtowania postawy przedsiębiorczej za pomocą opisywanego narzędzia jest postawienie tezy towarzyszącej wykonywaniu całego zadania. Może to być np. pytanie o czynniki, które sprawiły, że przedsiębiorca osiągnął sukces. Interesująca jest także analiza sytuacji kryzysowych i porażek, ale tylko w sytuacji, gdy są one źródłem doświadczenia i wiedzy, którą przedsiębiorcy chcą się dzielić.

Przeprowadzenie wywiadu jest przykładem konfrontacji wiedzy akademickiej z praktyką. Efektem jest dowód, że te dwa rodzaje poznania wzajemnie się uzupełniają. Wiedza, którą przekazują wykładowcy pochodzi z badań, natomiast studenci nabierają przekonania, co do jej słuszności. Przeprowadzenie wywiadów sprawia, że studenci zmieniają perspektywę i chcą zakładać własne firmy. Pojawiały się także sytuacje dość nieoczekiwane, kiedy studenci chcieli kupować firmy od przedsiębiorców, z którymi przeprowadzali wywiad.

Warszawa stolicą ambitnego biznesu

Projekt realizowany wspólnie z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawa w latach 2009 – 2011

Cel: wzrost liczby przedsiębiorców oraz samozatrudnienia na terenie m.st. Warszawy, wyłonienie najlepszych pomysłów na biznes, wsparcie ich autorów merytorycznie i finansowo.

Zrealizowany projekt składał się z dwóch modułów. Pierwszy z nich, który angażował Uczelnię, dotyczył szkoleń i przygotowania merytorycznego dla osób biorących w nim udział. Przyszli przedsiębiorcy, którzy chcieli rozpocząć prowadzenie własnej firmy na terenie Warszawy uczestniczyli w warsztatach, konsultacjach, zarówno w formule doradztwa osobistego jak i zajęć grupowych.

Prowadzone zajęcia wyposażały uczestników w niezbędną wiedzę, ale także pobudzały kreatywność i kształtowały postawę innowacyjną. Odbiorcy zarazem planowali dynamikę własnej działalności biznesowej, określali sposoby jej promocji, wykonywali analizy SWOT.

Moduł realizowany przez Urząd Miasta Warszawy skoncentrowany był na promocji samozatrudnienia odnośnie do obszaru jej działania i zapewnienia nieodpłatnej informacji na temat uruchomienia własnej firmy i zainteresowania postawą przedsiębiorczą. W jego ramach uruchomiono dwie kampanie promocyjne, ograniczające się do terenu miasta.

Rekrutacja odnotowała wpłynięcie 2753 kwestionariuszy. Ze szkoleń z zakresu zakładania oraz prowadzenia firmy skorzystało 357 osób. Autorzy 72 najlepszych pomysłów na biznes oprócz pomocy na start, w wysokości do 40 tys. zł, otrzymali dodatkowo wsparcie w wysokości 1100 zł przez okres 6 bądź 12 miesięcy. Oprócz pomocy finansowej, wyróżnieni uczestnicy mogli liczyć na pomoc doradców.

Ponadto z zakresu obszarów miękkich projektu, Uczelnia wskazała następujące dane: wzrost motywacji do samodzielnych działań biznesowych o 30%, zwiększenie umiejętności przewidywania skutków działań biznesowych o 35%, wzrost wiedzy z zakresu przedsiębiorczości o 83%, większą znajomość procedur formalno-prawnych przy zakładaniu działalności gospodarczej – wzrost o 83% (źródło: Raport końcowy z ewaluacji projektu „Warszawa stolicą ambitnego biznesu”).

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Akademię Leona Koźmińskiego

- **Rozwój firmy rodzinnej** – zajęcia dla studentów, podczas których dokonują analizy firmy rodzinnej i tworzą plan rozwoju. To forma projektu consultingowego, którego celem jest zwiększenie świadomości postawy przedsiębiorczej oraz przedstawienie rozwiązań, które pomagają rozwiązać problemy firm rodzinnych.
- **Działalność Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości** dla studentów uczelni, w tym także organizacja konkursu na najlepszy pomysł biznesowy.
- **Przedsiębiorczość w sektorach kreatywnych** – organizacja warsztatów i konsultacji dla artystów, których celem jest wsparcie merytoryczne przy zakładaniu i promocji własnego biznesu.
- **Warsztaty, które aktywizują postawę przedsiębiorczą u osób po 50. roku życia.** Sukcesem warsztatów był fakt, że znaczna część ich uczestników założyła własne firmy.
- **Przedsiębiorczość społeczna** - wyjście naprzeciw zainteresowaniom studentów i poświęcenie czasu na wnikliwe omawianie przedsiębiorczości społecznej. Dzięki czemu ten rodzaj przedsiębiorczości stał się tematem wielu prac licencjackich.
- **Konkurs na najlepszy plan biznesowy dla przedsiębiorstwa społecznego,** które ma rozwiązywać problemy społeczne, ale także przynosić zysk, aby zachować niezależność finansową bez udziału dotacji.

O uczelni

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie to niepubliczna szkoła wyższa o profilu biznesowym, posiadająca pełne uprawnienia akademickie. Została założona w 1993 roku. Oferuje studia pierwszego i drugiego stopnia w zakresie nauk ekonomicznych i humanistycznych, a także studia jednolite magisterskie w zakresie nauk prawnych.

Oferta edukacyjna studiów wyższych obejmuje: zarządzanie (w języku polskim i angielskim), zarządzanie w wirtualnym środowisku, zarządzanie - socjologia biznesu i mediów, psychologia w zarządzaniu, zarządzanie logistyką i łańcuchami dostaw, finanse i rachunkowość (w języku polskim i angielskim), ekonomię oraz prawo i administrację. Od roku akademickiego 2016/2017 na uczelni realizowane są elitarne studia dwukierunkowe Prawo i Finanse.

Ofertę kształcenia uzupełniają liczne studia podyplomowe, w tym programy MBA, oraz studia doktoranckie. Uczelnia posiada też trzy najważniejsze akredytacje międzynarodowe: EQUIS, AMBA i amerykańską akredytację AACSB. Od 2009 roku ALK jest klasyfikowana w prestiżowych rankingach edukacyjnych „Financial Times” – Business School Rankings, konkurując z najlepszymi uczelniami z całego świata. Zajmuje także pierwsze miejsca wśród polskich niepublicznych szkół wyższych w rankingach edukacyjnych publikowanych m.in. przez miesięcznik Perspektywy, a także tygodnik Wprost.

www.kozminski.edu.pl

Akademia Młodego Lidera

Cel: szerzenie edukacji na temat przedsiębiorczości wśród osób, które nie mają doświadczenia w obszarze zarządzania.

Cykl bezpłatnych 5-dniowych szkoleń podnoszących kompetencje przywódcze i zarządzania firmą dla osób wywodzących się z fundacji, stowarzyszeń, młodych firm, których nie stać na inwestycje w komercyjne szkolenia. Uczestnicy biorą udział w warsztatach z zakresu zarządzania projektami, rekrutacji i selekcji, komunikacji w zespole, przywództwa, podstaw finansów, poznają historie ludzi biznesu. Zajęcia prowadzą doświadczeni trenerzy i praktycy biznesu.

W trakcie 5-dniowej Akademii Młodego Lidera uczestnicy zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu m.in.: przywództwa, rekrutacji i doboru pracowników, budowania zespołu i kierowania zespołem, zarządzania projektami, finansów przedsiębiorstwa. Warsztaty kładą nacisk na rozwijanie praktycznych umiejętności przywódczych, kierowniczych i menedżerskich oraz pracę na realnych business cases.

Konferencje i wydarzenia

Cel: przybliżanie postaw przedsiębiorczych studentom oraz przekazywanie praktycznej wiedzy z zakresu zarządzania.

Sponsorowanie i udział w wydarzeniach, które adresowane są do studentów i młodych przedsiębiorców, których celem jest przedstawienie metod efektywnego zarządzania.

Program konferencji, wspieranych merytorycznie przez GFKM, obejmuje spotkania z ekspertami i praktykami zarządzania, warsztaty. Wśród tematyki pojawiają się m.in. aspekty zarządzania i finansowania projektów, zarządzanie ryzykiem, narzędzia i techniki prowadzenia projektów, przywództwo w zespole, zarządzanie kryzysem.

Gry symulacyjne biznesowe

Cel: praktyczna nauka prowadzenia biznesu w oparciu o grywalizację – edukacja przedsiębiorczości dla uczniów szkół średnich.

W ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości GFKM organizuje turnieje strategicznych, symulacyjnych gier biznesowych, dostosowanych do przekazywania wiedzy na poziomie szkolnym. Udział w grze symulacyjnej polega na prowadzeniu przedsiębiorstwa w określonych warunkach. Uczestnicy zyskują wyobrażenie na czym polega praca menedżera i lidera, odkrywają i kształtują w praktyczny sposób kompetencje zarządcze.

Inne przykłady dobrych praktyk realizowanych przez Gdańską Fundację Kształcenia Menedżerów

- **Konkurs Gdyniński Biznesplan.** Konkurs wspierający lokalną przedsiębiorczość, adresowany do młodych przedsiębiorców, pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą, a także planujących rozszerzyć o nowe kierunki działania już prosperującą firmę. GFKM jest jednym ze sponsorów nagród, w tym udział w studiach podyplomowych i programie MBA.
- **Ścieżka edukacyjna dla startupów.** W ramach programu Executive MBA GFKM oferuje ścieżkę specjalistyczną w zakresie zakładania i prowadzenia start-upów. W jej ramach prowadzone są zajęcia, podczas których uczestnicy analizują cały proces powstawania i rozwijania start-upu: od pomysłu, przez współpracę z inwestorami, po przekształcenie w rozwiniętą firmę.
- **Organizacja otwartych spotkań z cyklu MindHub.** Goście wydarzenia to praktycy biznesu, przedstawiciele różnych obszarów tematycznych. Poszczególne spotkania poświęcone są tematyce np. zarządzania firmą, capital venture, public relations, przywództwa.
- **Staża dla studentów.** GFKM corocznie organizuje staże dla studentów kierunków zarządzania, podczas których angażowani są w przedsięwzięcia i projekty realizowane przez GFKM.
- **Aktywne członkostwo w organizacjach wspierających przedsiębiorczość:** Pracodawcy Pomorza, Biznes Center Club, Gdański Klub Biznesu.

O uczelni

Gdańska Fundacja Kształcenia Menedżerów (GFKM) jest szkołą biznesu specjalizującą się w szkoleniach i projektach rozwojowych dla kadry menedżerskiej oraz personelu średnich i dużych firm polskich i międzynarodowych. Prowadzi programy Executive MBA, szkolenia firmowe, szkolenia otwarte, studia podyplomowe, programy coachingowe i projekty doradcze. Realizuje szereg działań o charakterze non profit adresowanych do młodych przedsiębiorców oraz kadry kierowniczej i specjalistów obszaru zarządzania.

www.gfkm.pl

Organizacja zajęć, wykładów i warsztatów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w ramach Małopolskiej Chmury Edukacyjnej

Cel: kształtowanie postawy przedsiębiorczej u uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych oraz nowoczesne przekazywanie wiedzy na temat przedsiębiorczości najmłodszemu pokoleniu.

„Małopolska Chmura Edukacyjna” to przekazywanie wiedzy przy wykorzystaniu technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych uczniom w Małopolsce. Krakowska Szkoła Biznesu była partnerem projektu i koordynowała dwa obszary tematyczne: przedsiębiorczość oraz matematyka (z elementami rachunkowości).

Cel: nauka przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych.

Przedsięwzięcie Małopolska Chmura Edukacyjna, definiujące i realizujące nowy model nauczania, to efekt partnerstwa i współpracy pomiędzy Województwem Małopolskim oraz uczelniami wyższymi z Małopolski oraz organami prowadzącymi szkoły ponadgimnazjalne (technika i licea).

Pierwsze multimedialne akademickie zajęcia w ramach pilotażowego projektu odbyły się 17 października 2014 r. w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Wykłady z przedsiębiorczości i społeczeństwa obywatelskiego prowadzone były przez pracowników akademickich uczelni z wykorzystaniem nowoczesnej platformy multimedialnej. Rok akademicki 2019/2020 był szóstym etapem uczestnictwa KSB UEK w MChE.

Uczelnia koordynuje projekt w dwóch obszarach tematycznych: przedsiębiorczość oraz matematyka (z elementami rachunkowości).

W ramach projektu w roku akademickim 2017/2018 zrealizowane zostały:

- ▶ zajęcia z obszaru przedsiębiorczość – 60 godzin lekcyjnych;
- ▶ koła naukowe z obszaru przedsiębiorczość – 60 godzin lekcyjnych;
- ▶ warsztaty weekendowe z obszaru przedsiębiorczość – 40 godzin lekcyjnych;
- ▶ warsztaty letnie z obszaru przedsiębiorczość – 25 godzin lekcyjnych.

Od roku akademickiego 2017/2018 dwie kolejne sale KSB UEK zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny, który umożliwia transmisję na żywo między poszczególnymi jednostkami biorącymi udział w projekcie. Dobra jakość obrazu oraz dźwięku znacznie ułatwia komunikację wśród uczestników zajęć. Jest to istotne, ponieważ z roku na rok coraz więcej szkół ponadgimnazjalnych dołącza do projektu MChE.

Prawie 60 mln złotych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014–2020 przeznaczył samorząd województwa małopolskiego na zakup sprzętu multimedialnego umożliwiającego kontynuację jednego na skalę Europy przedsięwzięcia Małopolska Chmura Edukacyjna. Dzięki projektowi w małopolskich liceach, technikach, bibliotekach i siedzibach Małopolskich Centrów Doskonalenia Nauczycieli znajdujących się na terenie wszystkich 22 powiatów regionu, powstają nowoczesne pracownie multimedialne wyposażone m.in. w tablice interaktywne, zestawy mobilne, wi-fi oraz sprzęt umożliwiający wideokonferencje.

Uczniowie biorą udział w zajęciach akademickich (wykładach, seminariach, ćwiczeniach laboratoryjnych i kołach zainteresowań) z 20 obszarów tematycznych, w tym przedsiębiorczości.

Kolejnym krokiem usprawniającym współpracę między KSB UEK a szkołami było włączenie w roku akademickim 2017/2018 portalu internetowego MChE. Dzięki tej platformie szkoły uczestniczące w zajęciach z danego obszaru mają dostęp do odtworzenia materiału filmowego z zajęć online oraz kół naukowych. Portal także umożliwia pobieranie materiałów z zajęć, dzięki czemu uczniowie mogą utrwalać wiedzę nabytą podczas kursu. Uczelnia prowadzi zajęcia online, koła zainteresowań, warsztaty weekendowe warsztaty letnie z różnego zakresu, uruchamia nowe obszary tematyczne prowadzone przez wykładowców KSB UEK.

W roku akademickim 2018/2019 z Przedsiębiorczości zrealizowane zostały:

- ▶ zajęcia z obszaru przedsiębiorczość – 60 godz. lekc., w których uczestniczyło 9 szkół, 172 uczniów;
- ▶ koła naukowe z obszaru przedsiębiorczość – 60 godz. lekc., uczestniczyło 6 szkół, 35 uczniów;
- ▶ warsztaty weekendowe z obszaru przedsiębiorczość (6 weekendów) – 80 godz. lekc., uczestniczyło 183 uczniów;
- ▶ warsztaty letnie z obszaru przedsiębiorczość (5 dni zajęć) – 50 godz. lekc. (2 gr.), uczestniczyło 45 uczniów.

W roku akademickim 2019/2020 z Przedsiębiorczości realizowane są:

- ▶ zajęcia on-line z obszaru przedsiębiorczość – 60 godz. lekc., w których uczestniczy 9 szkół, 156 uczniów
- ▶ koła naukowe z obszaru przedsiębiorczość – 60 godz. lekc., uczestniczy 5 szkół, 30 uczniów
- ▶ warsztaty weekendowe z obszaru przedsiębiorczość – 60 uczniów

W projekcie MChE do 1 lutego 2020 roku uczestniczyło ok. 1500 uczniów z ponad 30 szkół ponadgimnazjalnych.

O uczelni

Krakowska Szkoła Biznesu UEK to wyspecjalizowana jednostka dydaktyczna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie działa od 1991 roku. Przedmiotem działalności Szkoły jest dydaktyka, obejmująca studia MBA, studia podyplomowe, kursy długo i krótkoterminowe oraz działalność badawcza, konsultingowa i wydawnicza. Szkoła (w latach 1991–2002 pod nazwą Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania) prowadzi szeroką współpracę z jednostkami samorządów lokalnych, przedsiębiorstwami, ośrodkami kultury, wyższymi i policealnymi szkołami w kraju i zagranicą.

Przedmiotem specjalizacji Szkoły są m.in. takie obszary tematyczne, jak: Zarządzanie przedsiębiorstwem (restrukturyzacja, organizacja i zarządzanie, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie zmianą i rozwojem organizacji, analizy strategiczne, controlling przedsiębiorstwa, sporządzanie business planów, projektowanie i analiza systemów logistycznych, prowadzenie audytu wewnętrznego, projektowanie systemów jakości), Fundusze strukturalne (sporządzanie wniosków, zarządzanie funduszami strukturalnymi zarówno w przedsiębiorstwach jak i jednostkach finansów publicznych), Zarządzanie w jednostkach finansów publicznych (strategie rozwoju lokalnego i regionalnego, poprawa efektywności funkcjonowania, zarządzanie personelem w jednostkach finansów publicznych).

www.ksb.biz.pl

Projekt New Venture

Projekt New Venture jest realizowany we współpracy z MIT CEE Forum, jednym z czołowych akceleratorów dla start-upów technologicznych przy Massachusetts Institute of Technology (USA) – najlepszej uczelni technicznej na świecie.

Cel: edukacja przedsiębiorczości startupowej

Celem projektu skierowanego do studentów Executive MBA jest stworzenie od podstaw start-upu. Podczas warsztatów i sesji tutoringowych z praktykami zespoły studentów przechodzą przez proces budowania start-upu - od kreowania pomysłu, modelu biznesowego, pozyskania klientów, skalowania biznesu, aż po przygotowanie prezentacji przed inwestorami. Zwieńczeniem edukacji startupowej przedsiębiorczości jest właśnie Pitch Competition, podczas którego uczestnicy prezentują swoje rozwiązania, m.in. przed przedstawicielami funduszy Venture Capital. Dzięki projektowi studenci doświadczają bycia przedsiębiorcą i mają okazję stworzyć firmę, która ma realne szanse wejścia na rynek.

Projekt bazuje na sprawnej i efektywnej metodologii 24 kroków przedsiębiorczości zdyscyplinowanej, rozwiniętej przez prof. Billa Auleta, Massachusetts Institute of Technology.

Indywidualny tutoring/mentoring w ramach projektów i Talent Tree

Cel: wsparcie edukacji przedsiębiorczości poprzez rozwój osobisty.

Uczelnia oferuje studentom indywidualny mentoring/tutoring doświadczonych praktyków biznesu – zarówno w trakcie studiów, w ramach projektów, jak i w ramach osobistego rozwoju, po zakończeniu studiów. Celem jest udzielenie jak najlepszego wsparcia w nauce i rozwoju zawodowym. Podejście zindywidualizowane daje wymierne efekty w postaci wypracowania innowacyjnych rozwiązań (wdrażanych w przedsiębiorstwach) i inicjatyw przedsiębiorczych absolwentów (m.in. Luceos Smart, SmartCart, KIDSY, FixMix).

► **Talent Tree** – projekt został stworzony, by wspierać studentów i absolwentów Szkoły Biznesu PW w poszukiwaniu ciekawych możliwości zawodowych i w podejmowaniu decyzji dotyczących ich kariery oraz rozwoju. Są to bezpłatne usługi doradztwa zawodowego w ramach kooperacji z firmą Career Angels, z zakresu konsultacji ścieżki zawodowej oraz doskonalenia własnego profilu (zarówno w formie pracy nad CV jak i nad wizerunkiem w social media).

Po zarejestrowaniu się studenci i absolwenci Szkoły uzyskują dostęp do „Programu Rozwoju Zawodowego dla Studentów i Absolwentów Szkoły Biznesu PW”. Program skierowany jest do osób chcących pogłębić wiedzę na temat swych zawodowych predyspozycji: cech osobowości, kompetencji, motywacji, celów rozwoju zawodowego.

-
- ▶ **Personal Development Program**, będący częścią EMBA, prowadzony przez mentorów i coachów biznesu, to 1,5-letnia, indywidualna ścieżka edukacji, która składa się z czterech części:
 - Get an Insight – dostęp do autorskiego narzędzia diagnozy Kluczowych Kompetencji Przywódczych w modelu 360° i innych testów diagnozujących style zachowań w różnych kontekstach (m.in. praca zespołowa, komunikacja, rozwiązywanie konfliktów).
 - Define Your Development Goals – możliwość uczestniczenia w indywidualnych sesjach rozwojowych, na których osobisty coach/mentor wspiera studenta w dokonaniu krytycznej analizy informacji zwrotnych oraz stworzeniu indywidualnego planu rozwoju.
 - Practice Efficient Interactions with Others – oferuje udział w szeregu praktycznych warsztatów rozwijających kluczowe kompetencje menedżerskie m.in. umiejętność współpracy, krytycznego myślenia, rozwiązywania złożonych problemów, angażowania i motywowania pracowników, wystąpień publicznych czy negocjacji.
 - Prepare SMART Career Progression Plan – w ramach programu Talent Tree tworzy otrzymasz możliwość odbycia General Interview we współpracujących ze Szkołą renomowanych firmach rekrutacyjnych i agencjach executive search; dzięki temu będziesz mógł zweryfikować swoją wizję rozwoju zawodowego względem realnych potrzeb rynku pracy.

Doradztwo biznesowe

Cel: edukacja przedsiębiorczości w formie praktycznej – rozwiązywanie realnych problemów przedsiębiorców poprzez konsultacje zewnętrzne ze studentami MBA i wykładowcami Szkoły Biznesu PW.

Uczelnia oferuje przedsiębiorcom darmowe usługi konsultingowe, w ramach których studenci Executive MBA pod okiem doświadczonych praktyków rozwiązują problem biznesowy danej firmy, a swoją analizę i prototyp rozwiązania dostarczają w formie raportu i prezentacji. Oferta skierowana jest do firm każdej wielkości, na każdym etapie rozwoju (również start-upów). Projekt konsultingowy jest nauką przez doświadczenie i wartością dodaną dla firm, które korzystają z doradztwa doświadczonych menedżerów. Twórcą metodyki jest prof. Alastair Nicholson (London Business School, Oxford Business School).

Projekt realizują 3-4 osobowe grupy konsultingowe studentów programu Executive MBA pod nadzorem merytorycznym kadry naukowej. Prace w siedzibie firmy nad projektem (zbieranie i analiza danych, spotkania z kierownictwem i pracownikami itp.) trwają 3 dni. Projekt kończy się prezentacją wyników w obecności przedstawicieli firmy i opiekunów merytorycznych oraz przygotowaniem pisemnego, obszernego raportu.

Realizowane projekty obejmują szeroki zakres usług biznesowych, m.in:

- ▶ procedury zarządzania i optymalizacji wykorzystania posiadanych zasobów;
- ▶ opracowanie strategii motywacji pracowników;
- ▶ przygotowanie przedsiębiorstwa do wdrożenia nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych; analizę modeli biznesowych;
- ▶ strategię marketingową.

Z tej formy współpracy skorzystało już kilkadziesiąt firm, w tym te najbardziej znane, jak: Adamed, BRE Bank, Cefarm SA, Helikon, Krajowa Izba Gospodarcza, Polimex-Mostostal S.A. Przewozy Regionalne, TUIR Warta S.A., Wirtualna Polska S.A. czy Muzeum Narodowe w Warszawie.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Szkołę Biznesu Politechniki Warszawskiej

- **Zaangażowanie praktyków na każdym etapie realizacji programów studiów.** Szkoła angażuje przedsiębiorców na każdym etapie realizacji swojego portfolio programów – od tworzenia treści programowych (wywiady pogłębione), poprzez prowadzenie zajęć/projektów (wykładowcy, goście specjalni, mentorzy), zaangażowanie w komisje egzaminacyjne, aż po udział przedsiębiorców w działalność Biznesowej Rady Doradczej oraz Komisji ds. Tworzenia Treści Programowych i ds. Zapewniania Jakości. Gwarantuje to dostęp do najnowszej, praktycznej wiedzy i kontakt z realiami rynkowymi.
- Podstawową formą nauczania i sprawdzania efektów kształcenia w programach szkoły są **projekty realizowane na zlecenie przedsiębiorstw i/lub przy udziale przedsiębiorców jako mentorów.** Celem wprowadzenia takiej metody jest przekazanie praktycznej wiedzy i umiejętności – w oparciu o rozwiązywanie realnych problemów biznesowych. W rezultacie studenci mają szansę w łatwy sposób zweryfikować poziom swojej wiedzy i kompetencji, również przedsiębiorczych.
- Szkoła zwraca uwagę na coraz większą potrzebę otwierania kierunków związanych z bieżącymi wyzwaniami, z którymi musi zmierzyć się biznes i takich, które niekoniecznie oferowane są w formie dość długich (co najmniej rocznych) studiów podyplomowych. Szkoła Biznesu PW od wielu lat oferuje **krótkie kursy dla sektora farmaceutycznego**, które cieszą się dużym powodzeniem. Atutem tych studiów jest ich modularność, tj. możliwość zrealizowania całych studiów podyplomowych, ale w rozłożeniu nawet na kilka lat (komplet trzech kursów). Szkoła rozwija także portfolio programów związanych z transformacją cyfrową i energetyką odnawialną oraz krótszych form kształcenia – trzymiesięcznego kursu specjalizacyjnego dot. zastosowania sztucznej inteligencji w biznesie. Kolejnym krokiem będzie oferta kursów z zakresu Industry 4.0 czy rozwiązań IT dla działów HR. W ofercie jest także unikatowy program łączący świat biznesu ze światem Total Design Management.

- Szkoła Biznesu PW, wychodząc naprzeciw uzupełnienia luki kompetencyjnej przyszłych inżynierów, stworzyła **kurs dla studentów Politechniki Warszawskiej – Certificate in Business for Engineers**, rozwijający kompetencje z zakresu przedsiębiorczości i biznesu. Kurs jest finansowany ze środków unijnych, więc zminimalizowane zostały bariery przystąpienia do programu. W ramach kursu studenci uczestniczą w interaktywnych zajęciach prowadzonych przez światowej klasy doświadczonych wykładowców-praktyków (współpracujących ze Szkołą w ramach programów MBA) i opracowują projekt końcowy oparty na praktycznych doświadczeniach pod okiem wykładowcy z Oxford Saïd Business School.
- Szkoła Biznesu współpracuje m.in. z MIT CEE Forum (inkubator i akcelerator przedsiębiorczości), Niderlandzko-Polską Izbą Gospodarczą, Vital Voices (fundacja wspierająca kobiety w biznesie).
- Szkoła prowadzi edukację przedstawiającą różne modele przedsiębiorczości, zarówno w kontekście tworzenia własnego biznesu, tworzenia kultury innowacji w istniejących firmach, jak i w ramach inicjatyw społecznych (Social Impact Lab – projekt tworzenia prototypu rozwiązania dla problemu, z którymi mierzą się organizacje pozarządowe).

O uczelni

Szkoła Biznesu Politechniki Warszawskiej jest jedną z wiodących szkół promujących edukację menedżerską w Polsce. Ma ponad 28-letnią tradycję współpracy z prestiżowymi uczelniami założycielskimi: HEC Paris (1. miejsce w rankingu Financial Times, European Business School Ranking 2019), London Business School (2. miejsce w rankingu Financial Times, European Business School Ranking 2019) oraz Norwegian School of Economics. Misją Szkoły jest kształcenie odpowiedzialnych liderów biznesu. Szczególny akcent położony jest na zestaw praktycznych umiejętności, rozwój osobisty oraz zrozumienie i adaptację technologii przyszłości. Zespół wykładowców tworzą wybitni naukowcy i praktycy.

Szkoła Biznesu Politechniki Warszawskiej oferuje programy: Executive MBA, MBA Kaizen Industry 4.0, Digital Transformation, MBA Finance & Technology; programy podyplomowe: Akademia Psychologii Przywództwa (pod opieką Jacka Santorskiego), ACCA Postgraduate Studies in Accounting & Finance, Strategic Finance & Accounting preparing for ACCA Professional Level Exams, Badania Kliniczne i Rozwój Leku, Energetyka odnawialna dla biznesu. Inwestycje i rynek energii, Interdyscyplinarne Studia Menedżerów Farmacji, Marketing i Sprzedaż Leków, Studium Farmakoekonomiki, Total Design Management.

www.biznes.edu.pl

Udział w przygotowaniu i organizacji Olimpiady Przedsiębiorczości

Cele: Zwiększenie zainteresowania uczniów tematyką przedsiębiorczości oraz świadomości roli postawy przedsiębiorczej. Podniesienie rangi przedmiotu „Podstawy Przedsiębiorczości” i przyznanie przedsiębiorczości właściwego zadania w systemie edukacji.

Ogólnopolska Olimpiada Przedsiębiorczości jest wspólną inicjatywą Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych oraz pięciu największych polskich uczelni ekonomicznych – Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Uniwersytetów Ekonomicznych w Katowicach, Krakowie, Poznaniu i we Wrocławiu. Przedsięwzięcie jest realizowane od 15 lat.

Od 2005 roku w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach odbywa się okręgowy etap Olimpiady Przedsiębiorczości, jednej z największych przedmiotowych olimpiad w kraju. Skierowana jest do licealistów, którzy rywalizują w zakresie wiedzy o przedsiębiorczości, a także rozwiązują zadania i przygotowują prezentacje związane z planowaniem i prowadzeniem biznesu. Do etapu okręgowego podchodzi ponad 2000 uczniów, test pisze 200 z nich, zaś do części zadaniowej przechodzi 50 najlepszych. Finaliści etapu centralnego mają wolny wstęp na studia na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, zaś wielu z nich wybiera karierę przedsiębiorców.

Metodyka

Przebieg poszczególnych etapów Olimpiady opiera się na metodach sprawdzających wiedzę, umiejętności i postawy oraz formach indywidualnych i grupowych.

Rodzaj stosowanych metod uzależniony jest od stopnia Olimpiady – im wyższy, tym większe nastawienie na sprawdzenie umiejętności oraz postaw.

I. stopień Olimpiady – eliminacje szkolne (jednoetapowe)

1. etap – TEST (praca indywidualna)

II. stopień Olimpiady – eliminacje okręgowe (dwuetapowe):

1. etap – TEST (praca indywidualna)

2. etap – ZADANIE SYTUACYJNE z obroną rozwiązania przez Komisję (praca grupowa)

III. stopień Olimpiady – eliminacje centralne (trzyetapowe):

1. etap – TEST (praca indywidualna)

2. etap – ELEVATOR PITCH – prezentacje „pomysłu na własny biznes” z pytaniami Komisji (praca indywidualna)

3. etap – Quiz „1 z 10” (praca indywidualna w grupie)

Dwuetapowość II stopnia (eliminacje okręgowe) oraz trzyetapowość III stopnia (eliminacje centralne) Olimpiady Przedsiębiorczości, zakładająca, że w pierwszej części zawodnicy wypełniają test, w drugiej zaś stosowane są metody odwołujące się do umiejętności, postaw i zachowań przedsiębiorczych (zadanie sytuacyjne, prezentacja w interakcji z komisją oceniającą) ma zapewnić z jednej strony wysoce zobiektywizowaną formę sprawdzania wiedzy, z drugiej zaś umożliwić komisji ocenę umiejętności i postaw.

Zakres tematyczny

Zakres tematyczny Olimpiady jest zgodny z podstawą programową przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości i rozszerzony o zagadnienia związane z hasłem przewodnim edycji. Zakres tematyczny tworzą: blok stały oraz blok zmienny, związany z corocznie ustalonym hasłem przewodnim. Stały blok tematyczny jest niezmienny dla wszystkich edycji Olimpiady i obejmuje – wynikające wprost z podstawy programowej przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości – następujące obszary:

- **Gospodarka rynkowa**
- **Rynek finansowy**
- **Rynek pracy**
- **Przedsiębiorstwo**

Zmienny blok tematyczny ustalany jest corocznie dla każdej edycji Olimpiady i związany jest z problematyką wynikającą z hasła danej edycji.

Źródło: <http://www.olimpiada.edu.pl/>

Euroweek

Cel: prowadzenie badań nad przedsiębiorczością oraz kształtowanie postawy przedsiębiorczej wśród studentów.

Euroweek jest inicjatywą sieci PRIME Networking, której Uniwersytet Ekonomiczny jest współzałożycielem. Do sieci należą uczelnie z 18 krajów Europy i obu Ameryk. W ramach wskazanego tematu międzynarodowe zespoły studentów, pod opieką wykładowców, realizują projekty badawcze związane z przedsiębiorczością. Punktem kulminacyjnym trwającej przez kilka miesięcy współpracy studentów jest tygodniowa konferencja, podczas której grupy prezentują wyniki swoich badań w drodze rywalizacji. Głównym celem Euroweek jest umożliwienie studentom działania w środowisku międzynarodowym, a podejmowane przez nich badania służą znalezieniu rozwiązań aktualnych problemów.

Praca studentów odbywa się w sześcioosobowych zespołach międzynarodowych, złożonych ze studentów z trzech krajów (dwie osoby z jednego kraju). Jej rozpoczęcie przypada na listopad i obejmuje przygotowanie i przeprowadzenie badań, analizę porównawczą wyników z trzech krajów. Na ich podstawie studenci przygotowują rozwiązanie strategiczne, przedsiębiorczy pomysł, wdrożenie nowego produktu itp. Zespoły prezentują swoje projekty podczas tygodnia międzynarodowego, organizowanego corocznie na jednej z uczelni sieci Prime. Jury złożone z nauczycieli akademickich ocenia je i wyłania najlepsze.

Przykład: Studenci kierunku International Business zdobyli pierwszą nagrodę Euroweek 2017 pt. „Creativity and Entrepreneurship: From Social to High Tech. Zwycięzcy przygotowali projekt pt. „Crafting Design and Sustainability: Eco-decoration”. Ich rolą było przygotowanie biznesplanu i strategii komercjalizacji pomysłu polegającego na produkcji ozdób z aluminium pozyskanego z recyklingu.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

- **Zajęcia prowadzone przez przedsiębiorców i wizyty studyjne (dla studentów MBA)**

Są to zajęcia prowadzone przez właścicieli firm, którzy w nieakademicki sposób od podszewki opowiadają o prowadzeniu własnego biznesu i uczulają studentów na istotne kwestie. Wizyty do firm i inkubatorów przedsiębiorczości pokazują przedsiębiorczość na żywym organizmie. Zajęcia i wizyty odbywają się w ramach ścieżek kształcenia związanych z przedsiębiorczością. Kilukrotnie udało się powołać międzynarodowe jury złożone z przedsiębiorców z Polski i USA, którzy oceniali biznesplany przygotowane przez studentów.
- **Koło Naukowe Przedsiębiorczości Ad_Venture**

Koło naukowe skierowane dla studentów pragnących poszerzać badania w zakresie przedsiębiorczości. W ramach koła zorganizowano trzy razy Polsko-Amerykańskie Seminarium Magisterskie, gdzie studenci polscy i amerykańscy prezentowali swoje prace magisterskie.
- **Promocja przedsiębiorczości w szkołach średnich**

Spotkania pracowników naukowych opiekujących się szkołami średnimi z młodzieżą i prowadzenie spotkań o przedsiębiorczości w szkołach. W Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach szkoły średnie, które o to się ubiegają otrzymują patronat bądź opiekę wykładowcy, który przez kilka semestrów prowadzi szkołę (organizacja i prowadzenie wykładów z przedsiębiorczości, wizyty licealistów na uczelni).
- **Studia podyplomowe wspierające przedsiębiorców**

Na Uczelni oferowane są studia podyplomowe, podczas których przedsiębiorcy mają możliwość poszerzyć wiedzę w zakresie funkcjonalnych aspektów zarządzania przedsiębiorstwem (np. Zarządzanie i Marketing w Biznesie, Międzynarodowe Studia Menedżersko-Finansowe, Zarządzanie Projektem). Uczelnia prowadzi też studia „Przedsiębiorczość dla nauczycieli” skierowane dla pracowników oświaty, którzy pragną przekwalifikować się w stronę nauczania przedsiębiorczości. W programie bogaty zestaw zajęć o aktualnej tematyce przedsiębiorczości oraz praktyczne warsztaty.
- **Programy korporacyjne**

Dla studentów, którzy preferują wybór kariery w przedsiębiorstwie przygotowane są programy i krótkoterminowe inicjatywy, dzięki którym łatwiej nawiązać jest kontakt z pracodawcami. Dla pracodawców jest to ułatwiona forma rekrutacji. Do programów należą np. dni firmowe (IBM Day, dzień Tenneco) a także krótkoterminowe warsztaty (np. Corporate Readiness Certificate), oraz płatne, 120-godzinne staże.
- **Rozwijanie relacji z instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość**

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach jest jedyną uczelnią w Polsce, która razem z PARP realizuje badania przedsiębiorczości w Polsce w ramach Global Entrepreneurship Monitor.

- **Oferowane programy sprzyjają edukacji przedsiębiorczości.** Są to m.in takie moduły jak: kształtowanie postaw przedsiębiorczych, dynamika procesów społecznych w zarządzaniu, innowacje w zarządzaniu, przedsiębiorczość indywidualna, przedsiębiorcze przywództwo, pozytywne techniki w zarządzaniu przedsiębiorstwem, które sprzyjają edukacji w obszarze zmian postaw.
- **Obecność praktyków.** Programy oferują możliwość zdobywania wiedzy poprzez praktyczne przykłady. Powszechnymi metodami są studia przypadków, zadania oparte na odbytych wizytach studyjnych, zadania oparte o zajęcia prowadzone przez praktyków, a także zadania przygotowane przez wykładowców w oparciu o dane z przedsiębiorstw.
- **Aktualizacja programów.** Specjalność przedsiębiorczość została zaktualizowana w 2019 roku. Specjalność daje młodzieży możliwość lepszego przygotowania się do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, przygotowania strategii biznesu i zarządzania rozwojem założonej firmy. Zmodyfikowana specjalność, w odróżnieniu od poprzedniej oferty, większy nacisk kładzie na przedsiębiorczość indywidualną oraz kwestie użyteczne związane z przygotowaniem się do zakładania i zarządzania swoim przedsiębiorstwem.
- **Kadrę Uczelni tworzą badacze procesów przedsiębiorczości,** którzy badania naukowe w tej tematyce prowadzą od 2000 roku, a wyniki i koncepcje prezentują na międzynarodowych konferencjach, m. in. Babson College Entrepreneurship Research Conference, Research on Entrepreneurship (RENT) Conference, Institute for Small Business and Entrepreneurship (ISBE Conference), Academy of Management, EURAM. Kadra programowa co roku w trakcie inauguracji Olimpiady Przedsiębiorczości prowadzi wykłady dla licealistów i nauczycieli w zakresie najnowszych trendów w subdyscyplinie przedsiębiorczości.

O uczelni

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach jest jedną z najstarszych uczelni na Górnym Śląsku. Powstał w grudniu 1936 r., a 11 stycznia 1937 r. odbyła się pierwsza inauguracja roku akademickiego – kilkudziesięciu studentów rozpoczęło naukę na Wydziale Organizacji Przemysłowej. Jest także jedną z pięciu państwowych uczelni ekonomicznych w kraju i największą uczelnią w regionie kształcą w zakresie nauk społeczno-ekonomicznych blisko 10000 studentów.

www.ue.katowice.pl

Pierwsza Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji w Polsce

Cel: rozwój akademickiej edukacji przedsiębiorczości

Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji jest jednostką organizacyjną Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Założona w 1992 r. z inicjatywy prof. UEK dr. hab. Jana Targalskiego była pierwszą taką katedrą w Polsce, a drugą sformalizowaną jednostką organizacyjną przedsiębiorczości w Polsce (po Zakładzie Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej, założonym przez prof. dr. hab. Bogdana Piaseckiego w 1991 r. w Łodzi), zajmującą się od początku swojego istnienia przedsiębiorczością, rozwojem ekonomicznym oraz szeroko rozumianą działalnością sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Katedra prowadzi specjalność **w zakresie przedsiębiorczości i innowacji**, która prowadzona jest na kierunku „ekonomia” na studiach pierwszego i drugiego stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

Istniejąca od prawie trzech dekad Katedra odegrała istotną rolę w zapoczątkowaniu badań na temat przedsiębiorczości i innowacji w Polsce oraz utworzenia sieci współpracy z ośrodkami badawczymi w Polsce i na świecie, czego efektem było m.in.:

- zorganizowanie **I Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Przedsiębiorczości w 2016 r.** z inicjatywy prof. UEK dr. hab. Krzysztofa Wachy;
- opublikowanie **„Złotej księgi polskich katedr przedsiębiorczości”**, czyli encyklopedii polskich katedr przedsiębiorczości i innowacji, zawierającej łącznie 32 jednostki, które prowadzą badania nad przedsiębiorczością. Złota księga w wersji elektronicznej:
http://www.zjazdkatedr.uek.krakow.pl/ZLOTA_KSIEGA_POLSKICH_KATEDR_PRZEDSIEBIORCZOSCI.pdf
- opublikowanie „Leksykonu polskich badaczy przedsiębiorczości”, czyli leksykonu biograficznego polskich badaczy przedsiębiorczości oraz polskich naukowców zajmujących się przedsiębiorczością, obejmującego w sumie 151 biogramów. Leksykon w wersji elektronicznej:
<http://www.zjazdkatedr.uek.krakow.pl/leksykon.html>

Katedra prowadzi obecnie działania ze szczególnym ukierunkowaniem na takie zadania, jak:

- stworzenie forum dyskusji oraz prezentacji badań, osiągnięć naukowych i wiedzy na temat przedsiębiorczości w ekonomii i zarządzaniu.
- wspieranie rozwoju badań nad przedsiębiorczością w wymiarze międzynarodowym oraz identyfikacja nowoczesnych metod i kierunków rozwoju, łączącego przedsiębiorczość z rozwojem społeczno-gospodarczym.
- dążenie do rozwoju współpracy i wymiany doświadczeń naukowych z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą.

Ogólnopolski Zjazd Katedr Przedsiębiorczości

Cel: integracja środowiska naukowego zajmującego się przedsiębiorczością.

I Ogólnopolski Zjazd Katedr Przedsiębiorczości oraz Innowacji nt. „Rozwój badań nad przedsiębiorczością w kontekście globalnym: brikolaż ekonomii i zarządzania” został zorganizowany w 2016 r. przez Katedrę Przedsiębiorczości i Innowacji oraz Centrum Przedsiębiorczości Strategicznej i Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie we współpracy z wiodącymi ośrodkami badawczymi w Polsce i za granicą, takimi jak: Centrum Przedsiębiorczości Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego; Instytutem Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym SAN w Łodzi; Zakładem Przedsiębiorczości i Firm Rodzinnych Katedry Zarządzania Społecznej Akademii Nauk - oraz w partnerstwie z: Katedrą Przedsiębiorczości Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach; Katedrą Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej Uniwersytetu Łódzkiego; Instytutem Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie; Katedrą Przedsiębiorczości i Zarządzania Innowacyjnego WE Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach; Centrum Przedsiębiorczości oraz Katedrą Przedsiębiorczości Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie; Katedrą Przedsiębiorczości i Komunikacji w Biznesie Politechniki Poznańskiej; Katedrą Przedsiębiorczości i Prawa Gospodarczego Politechniki Gdańskiej; Katedrą Ekonomii i Innowacji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; Katedrą Konkurencyjności Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Celem I Zjazdu Katedr była integracja środowiska naukowego zajmującego się przedsiębiorczością i innowacjami oraz efektywniejsze kształtowanie postępu naukowo-badawczego w Polsce. Pomysłodawcą i inicjatorem zjazdów katedr był prof. UEK dr hab. Krzysztof Wach, Kierownik Centrum Przedsiębiorczości Strategicznej i Międzynarodowej UEK oraz Katedry Handlu Zagranicznego.

Zorganizowanie Zjazdu było okazją do przeprowadzenia debaty naukowej na temat aktualnego stanu badań nad przedsiębiorczością w ujęciu interdyscyplinarnym oraz ocena kierunków dalszego rozwoju w teorii i w praktyce uwzględniając procesy globalizacyjne, a także ich wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy. Zorganizowanie I Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Przedsiębiorczości i Innowacji w Polsce przyczyniło się w szczególności do:

- ▶ stworzenia forum dyskusji oraz prezentacji badań i osiągnięć naukowych i wiedzy na temat przedsiębiorczości w ekonomii i zarządzaniu w Polsce poprzez, określenia obecnego stanu rozwoju badań nad przedsiębiorczością w wymiarze międzynarodowym oraz identyfikacji nowoczesnych metod i kierunków rozwoju, łączącego przedsiębiorczość z rozwojem społeczno-gospodarczym
- ▶ kreowania i promowania pozytywnego wizerunku polskiej nauki na rzecz przedsiębiorczości nie tylko wśród polskich uczelni, lecz także wśród zagranicznych,
- ▶ zwiększenia kompetencji i postaw przedsiębiorczych poprzez wymianę opinii i poglądów przedstawicieli polskich i zagranicznych ośrodków naukowych i naukowo-dydaktycznych na temat aktualnych badań w zakresie przedsiębiorczości w wymiarze interdyscyplinarnym,
- ▶ zwiększenie motywacji studentów i absolwentów do podejmowania działalności naukowej lub innej wspierającej przedsiębiorczą aktywność zawodową na rynku pracy oraz do rozwoju współpracy i wymiany doświadczeń naukowych z innymi ośrodkami naukowymi poprzez uczestnictwo w obu wydarzeniach.

W ramach I Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Przedsiębiorczości i Innowacji nt. „Rozwój badań nad przedsiębiorczością: brikolaż ekonomii i zarządzania” uczestniczyło 141 przedstawicieli z 60 krajowych ośrodków badawczych osoby oraz 61 studentów UEK. Wydarzenie to zostało objęte patronatem honorowym przez liczne instytucje i organizacje, m.in. Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Marszałka Województwa Małopolskiego, Prezydenta Miasta Krakowa, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Konfederację Lewiatan, Business Centre Club.

Zapoczątkowany w 2016 r. Ogólnopolski Zjazd Katedr jest adresowany przede wszystkim do naukowców i badaczy z Polski i z zagranicy, zajmujących się szeroko rozumianą przedsiębiorczością, a także do praktyków zainteresowanych tą tematyką oraz przedstawicieli administracji publicznej i samorządowej. Celem **organizowanego corocznie** Zjazdu jest:

- integrowanie środowiska naukowego poprzez stworzenie forum dyskusji oraz prezentacji badań i osiągnięć naukowych na temat przedsiębiorczości w ekonomii i zarządzaniu,
- zwiększenie wiedzy na temat konieczności prowadzenia interdyscyplinarnych badań nad przedsiębiorczością dzięki panelom dyskusyjnym podczas Zjazdu oraz licznym referatom z dziedziny zarządzania, ekonomii, pedagogiki itp.
- budowanie pozytywnego wizerunku polskiej nauki na rzecz przedsiębiorczości nie tylko wśród polskich uczelni, lecz także wśród zagranicznych dzięki anglojęzycznej konferencji ENTRE 2016 oraz publikacjom monografii w języku polskim i angielskim,
- wzrost świadomości na temat zależności między przedsiębiorczością a rozwojem społeczno-gospodarczym,
- zwiększenie poziomu wiedzy poprzez wymianę poglądów i opinii na temat wpływu procesów globalizacyjnych na rozwój przedsiębiorczości,
- rozwój kompetencji i postaw przedsiębiorczych poprzez wymianę opinii i poglądów przedstawicieli polskich i zagranicznych ośrodków naukowych i naukowo-dydaktycznych na temat aktualnych badań w zakresie przedsiębiorczości w wymiarze interdyscyplinarnym,
- uzyskanie istotnych wskazówek dotyczących dalszych kierunków badawczych w odniesieniu do wpływu przedsiębiorczości na rozwój gospodarki rynkowej i tworzenie nowych kierunków myśli ekonomicznej
- zwiększenie świadomości społeczeństwa (w tym studentów i absolwentów) poprzez informację o rezultatach konferencji w mediach lokalnych (Dziennik Polski) oraz materiałach wewnątrz-uczelnianych (np. Kurier UEK)
- nabycie nowej wiedzy o możliwościach podjęcia współpracy naukowej i nowych kierunkach badań w zakresie przedsiębiorczości.

Międzynarodowe konferencje z serii ENTRE

Cel: praca naukowa nad pojęciem przedsiębiorczości

Począwszy od 1999 r. Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie we współpracy z wiodącymi ośrodkami badawczymi w Polsce i za granicą organizuje cyklicznie specjalną serię międzynarodowych konferencji pn. „ENTRE”, poświęconych przedsiębiorczości w ujęciu teoretycznym i praktycznym ze szczególnym uwzględnieniem metodologii przedsiębiorczości, trendów rozwoju przedsiębiorczości w wymiarze międzynarodowym, finansowania przedsiębiorczości, kształtowania kompetencji i postaw przedsiębiorczych oraz edukacji na rzecz przedsiębiorczości. Głównym celem tych konferencji jest przedstawienie aktualnego stanu badań nad przedsiębiorczością, stanowiącej obecnie kluczowy czynnik nie tylko postępu społeczno-gospodarczego, lecz także rozwoju konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz innych podmiotów. Konferencje z serii ENTRE przyczyniają się również do kreowania i promowania pozytywnego wizerunku polskiej nauki na rzecz przedsiębiorczości nie tylko wśród polskich uczelni, lecz także wśród zagranicznych.

- Dotychczas zorganizowano dziewięć międzynarodowych konferencji naukowych z serii ENTRE na temat przedsiębiorczości, które skupiły nie tylko naukowców, lecz także praktyków przedsiębiorczości.
- 9th ENTRE: International Scientific Conference and Business-Academia Forum “Upgrading Competence Globally for Today and Tomorrow” (Kraków), 09/11/2018 – we współpracy z Institut International Management at the FH Joanneum University of Applied Sciences in Graz, a także Centrum Przedsiębiorczości Strategicznej i Międzynarodowej, Katedrą Handlu Zagranicznego, Katedrą Zarządzania Kapitałem Ludzkim Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.
- 8th ENTRE “Advancing Research in Entrepreneurship in Global Context” (Kraków), 07-08/04/2016 – we współpracy z: Lemex Chair of Small Business and Entrepreneurship, University of Bremen; Newcastle Business School, Northumbria University at Newcastle; Department of Business Administration, University of Haifa; Faculty of Economics, Marche Technical University; Faculty of Business, Babes-Bolyai University in Cluj Napoca.
- 7th ENTRE “International Entrepreneurship and Internationalization of Firms in Visegrad Countries” (Kraków), 30/04/2014 – we współpracy z: University of Economics in Prague, Faculty of International Relations, Department of International Trade; Slovak University of Agriculture, Faculty of Economics and Management, Department of Marketing (Nitra, Słowacja); University of Miskolc, Faculty of Economics, Department of Economic Theory.
- 6th ENTRE “Entrepreneurship: New Tendencies and Future Sectors” (Kraków), 24/04/2012
- 5th ENTRE “Entrepreneurship and Growth of Family Firms”, 04-05/06/2009 – we współpracy z: Entrepreneurship Research and Education Network of Central European Universities ERENET (Budapeszt, Węgry).
- 4th ENTRE “Exploring the Dynamics of Entrepreneurship” (Stockholm, Szwecja), 08-09/09/2005 – we współpracy z: Centre for Entrepreneurship “ENTER Forum”, Southern Stockholm University College; Business School, University of Durham (Wielka Brytania).
- 3rd ENTRE “Entrepreneurship, Employment and Beyond” (Kraków), 18-19/09/2003 – we współpracy z: Centre for Entrepreneurship “ENTER Forum”, Southern Stockholm University College, Northern Economic Research Unit NERU, Northumbria University at Newcastle (Newcastle, Wielka Brytania).
- 2nd ENTRE “Universities & Entrepreneurship” (Newcastle, Wielka Brytania), 07-09/09/2001 – we współpracy z: Northern Economic Research Unit, Northumbria University at Newcastle (Newcastle, Wielka Brytania).
- 1st ENTRE “Entrepreneurship and Regional Development” (Kraków), 14-15/09/1999 – we współpracy z: Northern Economic Research Unit NERU, Northumbria University at Newcastle (Newcastle, Wielka Brytania).

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

- **Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Innowacji**, którego głównym celem jest promowanie przedsiębiorczości wśród społeczności akademickiej, a szczególnie studentów zainteresowanych tematyką prowadzenia działalności gospodarczej i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Działalność Koła polega także na łączeniu nauki z praktyką. W związku z tym Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Innowacji organizuje prelekcje gościnne z doświadczonymi menedżerami firm, wizyty studyjne, szkolenia i warsztaty dla studentów oraz projekty badawcze. Wśród największych projektów Koła Naukowego Przedsiębiorczości i Innowacji należy wymienić:
 - współorganizację corocznego Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości, który obejmuje wiele konferencji, warsztatów i spotkań z osobistościami świata biznesu;
 - współorganizację corocznej Olimpiady Przedsiębiorczości, przeprowadzanej wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
 - organizację cyklicznych spotkań z przedsiębiorcami, chętnymi do dzielenia się swoją wiedzą oraz doświadczeniem biznesowym;
 - współpracę z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości w Krakowie, które wspierają działania i rozwój Koła, m.in. poprzez zwiększenie bazy kontaktów z ludźmi biznesu.
- **Koło naukowe WISE Wielokierunkowa Indywidualna Ścieżka Edukacyjna (WISE)**. Celem Koła jest zrzeszenie oraz promowanie działalności studentów WISE studiujących na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. WISE organizuje lub współpracuje z wydarzeniami dla studentów, które wzbogacają studia, poszerzają horyzonty i wiedzę uczestników. Dzięki swojej działalności promuje Wielokierunkową Indywidualną Ścieżkę Edukacyjną (WISE) wśród innych studentów oraz pracowników naukowych Uczelni, która jest nową ofertą dydaktyczną dostępną w formie specjalności na każdym kierunku studiów, zapoczątkowaną od roku akademickiego 2013/2014 w formie zindywidualizowanego i spersonalizowanego toku kształcenia pod opieką tutorską zgodnie z **systemem tutoriali**, zapoczątkowanym na uniwersytetach **Oxford i Cambridge** i praktykowanym na wiodących uczelniach na świecie. Specjalność WISE jest skierowana do najlepszych studentów studiów stacjonarnych i umożliwia uzyskanie wysokich kwalifikacji dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

W ramach specjalności WISE oferowanej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie studenci mają możliwość organizacji corocznych sympozjów naukowych, podczas których przedstawiciele biznesu dzielą się swoim doświadczeniem w formie warsztatów i wykładów, a także tzw. „stolików kariery”, będących miejscem spotkań i otwartych rozmów na temat perspektyw zawodowych oraz uczenia się od najlepszych. W ramach współpracy, firmy związane ze specjalnością WISE obejmują patronatem przedsięwzięcia realizowane przez studentów i wspierają ich aktywność, zarówno naukową, jak i pozauczelnianą (wsparcie wolontariatu, staże, praktyki itp.). Więcej informacji na temat WISE: <https://wise.uek.krakow.pl>

- **Akademie Biznesowe**. Regularnym programem szkoleniowym adresowanym do studentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, pozwalającym zweryfikować wiedzę z praktyką i zdobyć pierwsze doświadczenia zawodowe, są również tzw. akademie biznesowe prowadzone we współpracy z wiodącymi polskimi i zagranicznymi pracodawcami. Program „akademii”, opracowywany wspólnie przez ekspertów z poszczególnych firm i wybrane katedry Uczelni lub koła naukowe, zawiera cykl szkoleń, prezentacji i warsztatów skonstruowanych tak, by uczestnicy projektu zdobyli jak najwięcej użytecznych umiejętności i poznali praktyczne aspekty pracy w konkretnym zawodzie. Dlatego też część zajęć „akademii” skupia się na studium przypadku odzwierciedlającym rzeczywiste warunki i problemy, z którymi pracownicy firm muszą radzić sobie na co dzień. Co ważne, zajęcia nie odbywają się tylko na Uczelni, lecz także w siedzibach partnerskich firm.

Najlepsze praktyki uczelni wspierające przedsiębiorców

Projekt „Akademia kreatywności – pomysł, potencjał, przedsiębiorca”.

Projekt „Akademia kreatywności – pomysł, potencjał, przedsiębiorca”, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2019-2021 w ramach Działania 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym, zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu wyłonionego w konkursie: POWR.03.01.00-IP.08-00-3MU/18 „Trzecia Misja Uczelni”.

Celem projektu jest rozwój oferty Uczelni w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, przyczyniającej się do podniesienia kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym ze szczególnym uwzględnieniem problematyki związanej z zakładaniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Program projektu obejmuje trzy moduły szkoleniowe dotyczące: przedsiębiorczości, komunikacji, kreatywnego myślenia. W ramach projektu zajęcia prowadzone są w formie szkoleń i warsztatów, spotkań z praktykami biznesowymi z możliwością odwiedzenia firm współpracujących. Projekt skierowany jest do osób, które rozwijają swoją karierę zawodową i są aktywne na rynku pracy, prowadzą własną firmę i poszukują inspiracji do kreowania innowacyjnych biznesów, są młodymi przedsiębiorcami w początkowej fazie prowadzenia biznesu, są studentami ostatnich lat studiów, chcącymi poszerzyć swoją wiedzę i np. założyć własną działalność gospodarczą. Główną korzyścią dla uczestników jest zdobycie i pogłębienie wiedzy z zakresu uruchomienia i prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej, doskonalenie umiejętności kreowania własnego wizerunku w sytuacjach formalnych i nieformalnych, a także poznanie i zrozumienie znaczenia aspektów osobowościowych oraz współpracy zespołowej podczas realizowania projektów biznesowych.

Inne projekty krajowe realizowane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie:

- **Projekt „Inkubator Innowacyjności 2.0”** – jest realizowany we współpracy z Centrum Transferu Technologii (CITTRU) Uniwersytetu Jagiellońskiego. Projekt jest finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2019-2020. Celem projektu jest wzmocnienie procesu zarządzania wynikami badań w zakresie komercjalizacji, poprzez objęcie szczególnym wsparciem gospodarczo-użytecznych wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Realizacja programu ma przyczynić się do promocji osiągnięć naukowych, zwiększenia ich wpływu na rozwój innowacyjności oraz wzmocnienia współpracy między środowiskiem naukowym a otoczeniem gospodarczym.
- **Projekt „Broker Innowacji”** to projekt realizowany w partnerstwie pomiędzy Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego i Krakowskim Parkiem Technologicznym, którego celem było stworzenie nowoczesnego modelu współpracy pomiędzy nauką i biznesem, tzw. modelu brokera innowacji.
- **Projekt „The Silver Academy Network”** - celem projektu było wsparcie rozwoju lokalnego sektora MiŚP przez zapewnienie alternatywnych modeli przedsiębiorczości dla osób powyżej 50 roku życia.
- **Projekt „Innovation Training it Central Europe – Innotrain it”** – miał na celu ułatwianie wprowadzania innowacji w regionie oraz usuwanie barier w ich rozpowszechnianiu w małych i średnich przedsiębiorstwach poprzez podnoszenie poziomu innowacyjności usług IT.

Projekty Międzynarodowe

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie jest partnerem licznych projektów międzynarodowych realizowanych we współpracy z partnerami europejskimi oraz azjatyckimi. Aktualnie pracownicy Katedry Przedsiębiorczości i Innowacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie są zaangażowani w następujących projektach głównie z zakresu przedsiębiorczości społecznej i korporacyjnej:

- **Projekt „STEP UP - Strengthening innovative social entrepreneurship practices for disruptive business settings in Thailand and Myanmar”**, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ / Key Action 2 / Capacity Building in Higher Education w latach 2020-2023. Projekt jest realizowany we współpracy z dwoma europejskimi i czterema uczelniami w Tajlandii i dwoma w Mianmarze (Birmie): FH JOANNEUM University of Applied Sciences w Graz (Austria) - lider projektu, Breda University of Applied Sciences (Holandia), Payap University (Tajlandia), Burapha University (Tajlandia), Prince of Songkla University (Tajlandia), Mahasarakham University (Tajlandia), Mandalay University (Mjanma), National Management Degree College (Mjanma). Oprócz uczelni, w projekcie bierze udział także partner biznesowy: Chiang Mai Social Enterprise Company Ltd (przedsiębiorstwo społeczne w Tajlandii). Celem projektu jest doskonalenie istniejących praktyk przedsiębiorczości społecznej poprzez promowanie innowacji w tajlandzkich i birmańskich uczelniach, wykorzystanie innowacyjnych metod i narzędzi edukacyjnych do tworzenia przełomowych pomysłów biznesowych w ramach istniejących struktur akademickich, a także wzmocnienie współpracy między uniwersytetami a biznesem dzięki uruchomieniu działań partycypacyjnych na poziomie lokalnym i regionalnym. Projekt przyczyni się do promowania praktyk przedsiębiorczości społecznej w wybranych regionach Tajlandii i Birmy w oparciu o najlepsze praktyki uczelni europejskich, obejmujące szkolenia, warsztaty oraz innowacyjne narzędzia zwiększające rolę przedsiębiorców społecznych na rynku, a także wsparcia współpracy w zakresie przedsiębiorczości społecznej poprzez zaangażowanie uznanych przedsiębiorców społecznych w proces kształcenia studentów i wzmocnienia wpływu na otoczenie społeczno-gospodarcze.

- **Projekt „INSPIRE - Introducing Social Entrepreneurship in Indonesian HEI”**, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ / Key Action 2 / Capacity Building in Higher Education w latach 2017-2020. Projekt jest realizowany we współpracy z dwoma europejskimi i czterema indonezyjskimi uniwersytetami: FH JOANNEUM University of Applied Sciences w Graz (Austria, lider projektu), University of Alicante (Hiszpania), Universitas Sumatera Utara (Indonezja), Universitas Andalas (Indonezja), Universitas Udayana (Indonezja), Parahyangan Catholic University (Indonezja). Oprócz uczelni w projekcie bierze udział także indonezyjski partner biznesowy: Bali Tangi (przedsiębiorstwo społeczne w Indonezji). Celem projektu jest transfer wiedzy i wymiana doświadczeń w zakresie przedsiębiorczości społecznej. Istotnym zadaniem jest promowanie przedsiębiorczości społecznej w wybranych regionach Indonezji oraz transfer najlepszych praktyk z uczelni europejskich do indonezyjskich poprzez opracowanie i realizację szkoleń i warsztatów oraz wykorzystanie innych narzędzi przyczyniających się do zwiększenia roli i znaczenia przedsiębiorców społecznych na indonezyjskim rynku pracy.

Więcej informacji o projekcie:

<http://www.inspire-network.eu/> oraz na Facebooku: <https://bit.ly/2NytGBx>

- **Projekt: “BizMOOC - Knowledge Alliance to enable a European-wide Exploitation of the Potential of MOOCs for the World of Business”**, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ / Key Action 2 / Knowledge Alliances w latach 2016-2018. Projekt jest realizowany we współpracy z 10 głównymi partnerami oraz trzema partnerami stowarzyszonymi z 10 krajów reprezentujących uczelnie wyższe oraz duże firmy i MŚP, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu: FH Joanneum Graz (Austria) – lider projektu, The Open University (Wielka Brytania), University de Alicante (Hiszpania), Burgas Free University (Bułgaria), AVL List GmbH (Austria), Hasso-Plattner-Institute (Niemcy), DIDA srl (Włochy), Košice IT Valley (Słowacja), EADTU (Holandia), The National Unions of Students in Europe (Belgia). Celem Międzynarodowego konsorcjum było stworzenie nowych możliwości dla przedsiębiorstw, pracowników i uniwersytetów do większego wykorzystania (korzyści skali) potencjału MOOC. W wyniku realizacji projektu opracowano i wdrożono ofertę szkolenia dla pracowników firm i kadry akademickiej, co przyczyniło się do rozwoju kluczowych kompetencji rynku pracy poprzez zastosowanie nowych metod nauczania i uczenia się online. W wyniku realizacji projektu stworzone zostały wspólne standardy i ramy dotyczące prowadzenia kursów w systemie MOOC poprzez integrację doświadczeń zdobytych w szkolnictwie wyższym i świecie biznesu (link: <https://mooobook.pressbooks.com/front-matter/about-bizmooc>). Opracowane wytyczne są dostępne w formie MOOC Book, który stanowi internetowy zasób wiedzy służący szerszemu rozpowszechnianiu kursów MOOC do zastosowania na rynku pracy przez instytucje i osoby fizyczne. W tym celu wykorzystano różne metody, jak np.: e-nauczanie, otwarte zasoby edukacyjne, system e-learningu, e-learning w szkolnictwie wyższym, otwarty dostęp, otwarta edukacja. Więcej informacji o projekcie: <https://bizmooc.eu>.

Uczelnia przybliży różne modele przedsiębiorczości poprzez krajowe i międzynarodowe projekty, ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje, działalność dydaktyczną i publikacyjną, realizowaną przez Katedrę Przedsiębiorczości i Innowacji oraz inne jednostki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, np. w zakresie:

- Przedsiębiorczości korporacyjnej (np. projekt „CORSHIP – Corporate Entrepreneurship Education Connecting Enterprises, Start-ups and Universities”, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ / Key Action 2 / Knowledge Alliances w latach 2019-2021)
- Przedsiębiorczości społecznej (np. projekt „INSPIRE – Introducing Social Entrepreneurship in Indonesian HEI”, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ / Key Action 2 / Capacity Building in Higher Education w latach 2017-2020)
- Przedsiębiorczości akademickiej (np. „Przedsiębiorczość i innowacyjność akademicka – model współpracy uczelni ekonomicznych z pracodawcami”, finansowanego z programu „Dialog” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego)
- Przedsiębiorczości międzynarodowej (np. „Zachowania polskich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji w świetle szkoły przedsiębiorczości międzynarodowej”, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2013-2017)
- Przedsiębiorczości zrównoważonej (sustainable entrepreneurship) (np. publikacje, konferencje)

O uczelni

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie to nowoczesna uczelnia z tradycjami sięgającymi 1925 roku (druga najstarsza w Polsce państwowa uczelnia akademicka). Prowadząc liczne badania naukowe oraz kształcąc obecnie 15 tys. studentów, Uniwersytet należy do największych ośrodków naukowo-badawczych o profilu ekonomicznym w Polsce. Studenci Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie zdobywają wiedzę w trzech kolegiach: Ekonomii, Finansów i Prawa, Gospodarki i Administracji Publicznej oraz Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Uczelnia oferuje studia w języku polskim i angielskim, studia podyplomowe oraz prestiżowe studia MBA.

www.uek.krakow.pl

Udział w Wielkopolskiej Platformie Innowacyjnej

Cel: konsolidacja współpracy przedsiębiorców ze środowiskiem akademickim

UAM we współpracy z Urzędem Miasta Poznania oraz 6 publicznymi uczelniami wyższymi miasta Poznania realizuje projekt Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej, którego celem jest wzmocnienie powiązań pomiędzy jednostkami naukowo-badawczymi i przedsiębiorstwami.

Uczelnia przygotowała bazę ofert skierowaną do przedsiębiorstw i obejmującą propozycje usług analitycznych (pomiarowych), badawczych oraz wyniki badań gotowych do zastosowania w gospodarce. Najściślejsza współpraca naukowa odbywa się między Uniwersytetem im. A. Mickiewicza i Fundacją Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Poznańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. WPI tworzy bazę ofert, w której gromadzone są informacje na temat dorobku jednostek naukowych – takich, którymi mogą być zainteresowani przedsiębiorcy, aby rozwijać firmy. Baza zawiera oferty, zgrupowane w trzech kategoriach: usługi pomiarowe, usługi badawcze oraz wyniki prac badawczych.

W projekt zaangażowano także tzw. Promotorów Przedsiębiorczości Akademickiej. To osoby, dostępne na każdej uczelni, która współtworzy Wielkopolską Platformę Innowacyjną. Ich zadaniem jest kontakt z naukowcami i zbieranie ofert, które mogą spotkać się zainteresowaniem przedsiębiorców. Promotorzy towarzyszą przedsiębiorcom i naukowcom w procesie komercjalizacji danego przedmiotu oferty.

Rada Biznesu i Nauki

Cel: wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie interakcji prawa i gospodarki.

W 2018 r. uczelnia powołała Radę Biznesu i Nauki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W swym założeniu Rada Biznesu i Nauki WPIA jest formą wsparcia merytorycznego dla podejmowanych przez Wydział inicjatyw, który swój potencjał (m. in. w zakresie własności intelektualnej, prawa pracy, prawa podatkowego) chciałby wykorzystać także dla rozwoju gospodarczego regionu. Idea powołania Rady związana jest z działaniami, które podejmuje Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, budując koncepcję nowoczesnej jednostki badawczej. W ten sposób zadania dydaktyczne oraz prowadzone badania mają możliwość być uzupełnione o wartość praktyczną, którą wnoszą przedsiębiorcy. Rada jest zarazem zapleczem intelektualnym w procesie tworzenia nowej Strategii Rozwoju Wydziału, która powinna uwzględniać także rzeczywiste praktyki biznesowe.

Rada Biznesu i Nauki WPIA stanowi zarazem inkubator inspiracji dla działań podejmowanych przez Wydział, wspierających stworzenie nowoczesnej jednostki badawczej i miejscem wymiany myśli i poglądów – także z zakresu propozycji dostosowania oferty edukacyjnej do aktualnych potrzeb rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy.

Radę Biznesu i Nauki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu tworzą m.in.: Allegro.pl sp. z o.o., Bank Pekao S.A., Dom Wydawniczy REBIS sp. z .o.o., Enea Oświetlenia sp. z .o.o., Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu, Lidl Polska sp. z .o.o., Międzynarodowe Targi Poznańskie, Raben Logistics Polska sp. z o.o., Solaris Bus Coach S.A., Veolia Energia, Volkswagen Poznań sp. z .o.o.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

- Uczelnia organizuje zajęcia w taki sposób, aby studenci mogli bez przeszkód wykonywać praktyki zawodowe. Zajęcia teoretyczne na uczelni odbywają się przez 3 dni w tygodniu, aby zajęcia praktyczne były powiększone do dwóch dni.
- Lista przedsiębiorstw, z którymi współpracuje uczelnia w zakresie wykonywania praktyk, obejmuje także firmy wskazane przez studentów, które są bliskie miejscom zamieszkania i pochodzą z tzw. „małych ojczyzn”. Często są to firmy rodzinne lub przedsiębiorcy znani studentom.
- Wśród wykładowców znajduje się znaczna liczba praktyków biznesu z zakresu prawa, ekonomii, kadry zarządzającej, bankowości, itp.

O uczelni

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jest jedną z dziesięciu uczelni badawczych w Polsce, co oznacza realizację dodatkowych zadań, silnie zorientowanych na rozwój badań naukowych oraz ich umiędzynarodowienie. Uczelnia stale aktualizuje i poszerza swoje programy badawcze i treści nauczania, kładąc szczególny nacisk na ich interdyscyplinarny charakter. Aktualnie na 80 kierunkach i ponad dwustu specjalnościach studiuje blisko 35 tys. studentów studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Na studiach doktoranckich i w Szkole Doktorskiej UAM kształcą się ponad 1300 doktorantów. W ofercie edukacyjnej uczelni są także studia podyplomowe i kursy doszkolające.

amu.edu.pl

Edukacja przedsiębiorczości w szerokim aspekcie

Cel: kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród wszystkich studentów Politechniki Wrocławskiej.

Uczelnia prowadzi intensywną edukację z zakresu przedsiębiorczości dwoma ścieżkami. Tradycyjna ścieżka: studenci zostają wyposażeni w wiedzę o przedsiębiorczości na większości wydziałów. Temat przedsiębiorczości, jako zagadnienia naukowego i zjawiska, jest poruszany na zajęciach – szczególnie dużo czasu kadra akademicka poświęca przedsiębiorczości strategicznej oraz inżynierskiej.

Nowa ścieżka: Politechnika Wrocławska powołała do życia pięć jednostek wewnętrznych, których celem jest współpraca ze środowiskiem przedsiębiorców oraz intensywna edukacja z zakresu przedsiębiorczości skierowana do studentów. Są to: Centrum Transferu Technologii, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, Biuro Karier, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej oraz kierunek Zarządzanie własnością intelektualną w biznesie.

Kadra uczelni zachęca studentów do aktywności we wszystkich wyżej wymienionych jednostkach oraz do podejmowania działań z zakresu przedsiębiorczości startup-owej, inżynierskiej, regionalnej, społecznej oraz intelektualnej.

Zarządzanie własnością intelektualną w biznesie

Cel: Kształcenie postawy przedsiębiorczej w zakresie własnego dorobku intelektualnego.

Podyplomowe Studia nt. Zarządzania Własnością Intelektualną w Biznesie są skierowane do wszystkich pracowników (inżynierów, ekonomistów, humanistów, ludzi wolnych zawodów, pracowników korporacji, MŚP, instytucji badawczych i naukowych, a także osób kierujących różnymi projektami) posiadających wyższe wykształcenie i korzystających w swojej pracy z zasobów własności intelektualnej. Celem studiów jest rozwój różnych kompetencji menedżerskich w zakresie zarządzania własnością intelektualną w przedsiębiorstwie, a w szczególności przekazanie wiedzy dotyczącej tworzenia wartościowego portfolio własności intelektualnej i egzekwowanie jego ochrony. W zakresie tematycznym studiów ujęto m.in. problematykę umów, strategii, modeli biznesu, marketingu, oraz zagadnień związanych z szeroko rozumianą innowacyjnością i przedsiębiorczością opartą na zasobach własności intelektualnej.

Specjalizacja na kierunku Zarządzanie, studia II stopnia: Przedsiębiorczość, Innowacje i Projekty

Cel: przekazanie specjalistycznej wiedzy z zakresy przedsiębiorczości.

Dostarczanie wiedzy o tym, jak tworzyć i zarządzać zespołami zadaniowymi opracowującymi innowacyjne rozwiązania i przedsięwzięcia organizacyjne oraz jak formułować i wdrażać strategie innowacyjne. Specjalizacja przygotowuje do pełnienia funkcji menedżera odpowiadającego za rozwój przedsiębiorczości i wdrażania innowacji w odniesieniu do realizowanych strategii, projektów i zadań lub do indywidualnego podejmowania przedsiębiorczości – np. zarządzania własną firmą. Specjalizacja pozwala także poznać metody pobudzania przedsiębiorczości i pomiaru innowacji w organizacji przy uwzględnieniu oddziaływania turbulencyjnego otoczenia.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzone przez Politechnikę Wrocławską

- **Publikacja książek i opracowań naukowych, np.**
 - „Kształtowanie zachowań innowacyjnych, przedsiębiorczych i twórczych w edukacji inżyniera” Praca zbiorowa pod redakcją Jana Skoniecznego
 - Aldona Małgorzata Dereń, Jan Skonieczny „Zarządzanie twórczością organizacyjną. Podejście procesowe”
 - Jan Skonieczny „Twórczość jako fundament strategii organizacji”.
- Projekt Dźwignia Kariery – zapewnienie studentom łatwiejszej możliwości łączenia studiów z pracą w wybranej firmie oraz nabywanie praktycznych kompetencji przedsiębiorczych (dwa dni na uczelni, trzy dni pracy w wybranej firmie).
- Działalność Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej, czyli miejsca, w którym naukowcy, przedsiębiorcy i studenci mogą uzyskać informacje o transferze technologii na Politechnice Wrocławskiej. Przedsiębiorcy mogą poznać aktualną ofertę badawczą uczelni oraz technologie gotowe do komercjalizacji, a także uzyskać kontakt do konkretnej jednostki uczelni, która będzie właściwa w ich sprawie.
- Obecność przedsiębiorców w Radach konsultacyjnych, istniejących przy wydziałach

O uczelni

Politechnika Wrocławska jest uczelnią techniczną oraz uniwersytecką instytucją badawczą. To także instytucja, która jest spadkobiercą materialnego dorobku niemieckiej Königlich Technische Hochschule Breslau oraz intelektualnego i naukowego dziedzictwa Politechniki Lwowskiej. Uczelnia pod nazwą Politechnika Wrocławska funkcjonuje od 1945 roku. Jej twórcami i organizatorami byli uczeni lwowscy oraz warszawscy. Od początku swej działalności stanowiła ważny ośrodek kształcenia technicznego. Dziś należy do największych i najlepszych politechnik w kraju - na 16 wydziałach (Architektury, Budownictwa Lądowego i Wodnego, Chemicznym, Elektroniki, Elektrycznym, Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii, Inżynierii Środowiska, Informatyki i Zarządzania, Mechaniczno-Energetycznym, Mechanicznym, Podstawowych Problemów Techniki, Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki, Matematyki, Techniczno-Informatycznym, Techniczno-Inżynieryjnym, Techniczno-Przyrodniczym). Pod kierunkiem ponad 2 tys. nauczycieli akademickich, kształcą się w niej prawie 28 tys. studentów.

www.pwr.edu.pl

Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania (PAM Center) Łódź

Group Flick Project

Cel: praktyczna nauka rozwiązywania problemów firm.

Projekt polega na rozwiązywaniu problemów firm przez studentów MBA, którzy wybierają istniejącą firmę do nawiązania współpracy. W poprzednich edycjach był to m.in. mBank czy Soligrano, w najbliższej przyszłości będzie to Aflofarm. Cały projekt jest przygotowany wspólnie z zaangażowaną firmą i jej przedstawicielem, który przekazuje brief i podstawowe informacje. Następnie studenci poruszają się w ramach wybranego problemu tematycznego z dowolnego obszaru: takiego jak marketing lub logistyka. Po wskazaniu potrzeby firmy przez osobę prowadzącą, rozpoczyna się praca, taka jak np. repozycjonowanie marki w kryzysie lub wprowadzenie nowego produktu na rynek. W ramach projektu studenci muszą przygotować rozwiązania, które następnie są prezentowane przed przedstawicielami firmy, założycielami czy zarządzającymi firmą. Trudno jest wskazać, czy firma skorzysta z zaproponowanego rozwiązania – wiadomo, że propozycje studentów spotykają się z bardzo przychylnym przyjęciem. W ciągu trwania programów MBA, studenci pracują nad dwoma programami, a czas poświęcony jednemu z nich to ok. 4-6 tygodni.

Capstone project

Cel: praktyczna nauka rozwiązywania strategicznych problemów firm.

Projekt finalny, który jest zwieńczeniem i podsumowaniem zdobytej wiedzy na studiach MBA. Jest to projekt, który ma skalę międzynarodową. Dotychczas projekty dotyczyły czeskich firm i odbywały się w Pradze, w przyszłości będzie to Londyn. Trzyosobowe zespoły studentów mają przygotować i zaprezentować kompleksowe rozwiązanie konkretnego problemu zarządczego w firmie. Wystąpienia są oceniane przez wykładowców i przedstawicieli firmy będącej przedmiotem case'u. Dotychczas studenci MBA pracowali dla czeskiego browaru oraz czesko-słowackiego oddziału mBanku. Projekt ma charakter strategiczny i nie jest ograniczony wyłącznie do jednego obszaru zarządzania firmą, ale obejmuje różne perspektywy np.: brandu, finansów, logistyki i marketingu. Tak było w przypadku opracowania i zaprezentowania strategii wejścia czeskiego browaru na rynek polski, która została przygotowana w ciągu dwóch miesięcy.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez PAM Center

- **Współpraca z Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną** – Współpraca w zakresie realizacji wspólnych projektów integrujących społeczność absolwentów MBA realizowanych przez Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania UŁ. Dotyczy to między innymi wspólnych seminariów, konferencji itp. Ostatnie zorganizowane było w lutym 2020 r. i dotyczyło problematyki dostępu i możliwości wykorzystania danych w biznesie, zarabiania na danych oraz powstania nowych modeli biznesowych.

- **Programy kwalifikacji profesjonalnych** – ACCA, CIM, IPMA - Od 3 lat z PAM Center realizuje z sukcesem w ramach programu MBA projekty związane z uzyskaniem przez Uczestników międzynarodowych kwalifikacji profesjonalnych w sferze rachunkowości (ACCA), zarządzania projektami (IPMA), marketingu (CIM). Połączenie ogólnobiznesowej wiedzy z kwalifikacjami specjalistycznymi daje efekt synergii, a ponadto Uczestnicy weryfikują swoją wiedzę w wymiarze standardów i wymagań międzynarodowych.

O uczelni

Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania (PAM Center) jest wyspecjalizowaną jednostką organizacyjną Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, wyodrębnioną na potrzeby edukacji menedżerskiej. Organizując profesjonalne studia, w tym MBA i Mini MBA, oraz szkolenia pomaga rozwijać kompetencje wyższej kadry zarządzającej. PAM Center swój polsko-amerykański charakter zawdzięcza trwającej od 1995 roku, współpracy z amerykańskimi uczelniami – R.H. Smith School of Business, University of Maryland, a także Towson University, University of Baltimore, Minot State University.

pam.uni.lodz.pl

Konkurs Jaskółki przedsiębiorczości

Cel: kształtowanie postawy przedsiębiorczej i pomoc w uruchomieniu własnej firmy.

Inicjatywa skierowana do studentów. Celem jest nagrodzenie najlepszych pomysłów biznesowych (ocenia się zarówno pomysł jak i możliwość realizacji). Studenci mogą się zgłaszać do prowadzących w celu uzyskania pomocy w dopracowaniu pomysłu. Rezultatem jest rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Konkurs Karole

Cel: praktyczna nauka przedsiębiorczości w oparciu o współpracę z istniejącą firmą.

Konkurs z długoletnią tradycją, w którym studenci we współpracy z wybranym przedsiębiorstwem przygotowują projekt, np. marketingowy, mający na celu opracowanie i wdrożenie na rynek nowego produktu lub innowacji procesowych. Konkurs cieszy się dużą popularnością wśród studentów i niesłabnącym zaangażowaniem ze strony firm prywatnych.

Inne przykłady dobrych praktyk prowadzonych przez Politechnikę Gdańską

- Projekty grupowe polegające na przeprowadzeniu hipotetycznego przedsięwzięcia od etapu biznes planu, po gotowy produkt/usługę. Projekty przeprowadzają studenci pod okiem dydaktyków oraz praktyków. Główną metodą pedagogiczną jest coaching. Dzięki tym projektom, studenci rozpoznają swoje silne i mocne strony, praca w grupie ukazuje braki w kompetencjach, które potem mogą być niwelowane.
- Większość kursów biznesowych na studiach I stopnia oraz zajęć na studiach podyplomowych ma wbudowane elementy praktyczne, często realizowane pod okiem przedsiębiorców. Jednocześnie nie można zapominać o solidnych podstawach teoretycznych. Zarówno kursy na studiach I i II stopnia, tak jak studia podyplomowe oraz MBA to połączenie właśnie tych dwóch obszarów, w adekwatnych do kierunku i trybu studiów proporcjach.

Najlepsze praktyki wspierające przedsiębiorców

- ▶ Cykliczne spotkania pt. „Porozmawiajmy o podatkach” to bezpłatna inicjatywa skierowana do wszystkich przedsiębiorców. Spotkania odbywają się w budynku Wydziału Zarządzania i Ekonomii. Są prowadzone przez wysokiej klasy praktyków, będących jednocześnie pracownikami naukowymi Wydziału Zarządzania. Spotkania mają charakter prelekcji z możliwością zadawania pytań oraz dyskusji. Temat spotkania jest podawany z wyprzedzeniem. Wartością dodaną jest możliwość wykazania, że uczelnia jest otwarta na potrzeby środowiska. Z drugiej strony, prowadzący ją pracownicy uzyskują gotowe przykłady dydaktyczne, omawiane później na zajęciach ze studentami.
- ▶ Szeroki wachlarz studiów podyplomowych, których oferta jest skierowana zarówno do przedsiębiorców jak i do pracowników firm. Studia te są prowadzone w głównie w obszarze tematów związanych z zarządzaniem. Celem jest podniesienie kompetencji przedsiębiorców/pracowników. W ich realizację zaangażowani są także praktycy biznesu, co pozwala im na poznawanie nowych problemów przedstawianych na zajęciach przez słuchaczy. Z kolei słuchacze przybliżają rzeczywiste problemy biznesowe, które potem mogą być wykorzystywane przez pracowników wydziału, w prowadzeniu zajęć ze studentami.

O uczelni

Jedna z najstarszych w Polsce autonomicznych uczelni państwowych, działających od 1904 r. Obejmuje 9 wydziałów: Wydział Architektury, Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Wydział Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej, Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska, Wydział Mechaniczny, Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa, Wydział Zarządzania i Ekonomii. Na Politechnice Gdańskiej obecnie studiuje około 18 tysięcy studentów na studiach inżynierskich i magisterskich realizowanych w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Uczelnia zatrudnia ok. 1200 nauczycieli akademickich. Politechnika Gdańska jest organizatorem wielu krajowych i międzynarodowych konferencji, sympozjów i seminariów. Prowadzi wymianę międzynarodową studentów i pracowników.

Komisja Europejska przyznała Politechnice Gdańskiej prawo do posługiwania się prestiżowym logo HR Excellence in Research, potwierdzającym stosowanie najwyższych standardów w badaniach naukowych i zatrudnianiu prowadzącej je kadry.

Studia MBA oraz magisterski kierunek International Management uzyskały akredytację AMBA. Natomiast kierunek Zarządzanie I i II stopnia jest jednym z nielicznych w Polsce z wyróżniającą akredytacją PKA. W 2019 w organizowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego konkursie w programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” Politechnika Gdańska została uznana przez międzynarodowy zespół ekspertów za drugą w Polsce najlepszą uczelnię wyższą.

pg.edu.pl

Kierunkowe i specjalistyczne kształcenie w zakresie przedsiębiorczości na Uniwersytecie Łódzkim

Cel: Kompleksowe rozwijanie postawy przedsiębiorczej poprzez edukację

Uniwersytet Łódzki oferuje kształcenie w zakresie przedsiębiorczości:

- ▶ na Wydziale Zarządzania UŁ – na kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” w ramach studiów I stopnia oraz na specjalności „Przedsiębiorczość i doradztwo biznesowe” w ramach studiów II stopnia na kierunku „Zarządzanie”,
- ▶ na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ – na specjalności „Kierowanie małą i średnią firmą” w ramach studiów I stopnia na kierunku „Ekonomia”.

Celem tych inicjatyw jest przygotowanie studentów do uruchomienia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, skutecznego zarządzania innowacjami, transferu technologii, świadczenia usług doradztwa gospodarczego oraz korzystania ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. Wysoki poziom merytoryczny kształcenia zapewniony jest poprzez zaangażowanie w procesy dydaktyczne nie tylko kadry naukowej, ale również przedstawicieli praktyki gospodarczej. Przykładem jest Rada Programowa kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” składająca się zarówno z pracowników naukowo-dydaktycznych, jak również z doradców z zakresu przedsiębiorczości oraz przedsiębiorców. Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, warsztatów oraz laboratoriów informatycznych. Studenci odbywają ponadto praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach. Wśród przykładowych przedmiotów można wymienić:

- ▶ na kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami”: „Podstawy działalności biznesowej”, „Kreowanie zachowań przedsiębiorczych”, „Otoczenie innowacyjnego biznesu”, „Biznes plan”, „Zarządzanie projektami innowacyjnymi” oraz „Źródła finansowania innowacji”,
- ▶ na specjalności „Przedsiębiorczość i doradztwo biznesowe”: „Przedsiębiorczość korporacyjna”, „Strategie przedsiębiorcze”, „Doradztwo biznesowe” oraz „Zarządzanie przedsiębiorczymi zespołami”,
- ▶ na specjalności „Kierowanie małą i średnią firmą”: „Zakładanie i prowadzenie małej firmy”, „Finansowanie działalności gospodarczej”, „Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa”, czy „Księgowość małej firmy”.

Absolwenci są przygotowani do uruchomienia i prowadzenia własnej firmy, jak również do pracy w charakterze specjalistów ds. konsultingu, menedżerów innowacji, czy doradców ds. przedsiębiorczości w instytucjach otoczenia biznesu, inkubatorach przedsiębiorczości, czy funduszach pożyczkowych i poręczeniowych.

Doradztwo ds. przedsiębiorczości

Cel: przekazanie konkretnych i rzeczowych informacji na temat zakładania i prowadzenia własnej firmy.

Doradztwo ds. przedsiębiorczości realizowane jest przez Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego działające w ramach Centrum Współpracy z Otoczeniem UŁ. Inicjatywa ta jest częścią szerszego systemu wsparcia studentów na rynku pracy „Kreator Kariery” i skierowana jest do studentów poszukujących informacji o zakładaniu i prowadzeniu własnej firmy. Jej celem jest możliwość rozmowy na temat szans i zagrożeń związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, skonsultowania i oceny perspektyw rynkowych własnego pomysłu na biznes, przekazanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat procedury rejestracji działalności gospodarczej oraz obowiązków przedsiębiorcy. Zainteresowani studenci mogą dowiedzieć się w jaki sposób tworzyć model biznesowy, poszukiwać pierwszych klientów i partnerów gospodarczych, budować markę i rozwijać komunikację marketingową, współpracować z biurem rachunkowym oraz poszukiwać źródeł finansowania działalności gospodarczej. Konsultacje są bezpłatne i prowadzone są przez kadrę naukowo-dydaktyczną Uniwersytetu Łódzkiego oraz pracowników Biura Karier UŁ. Odbývają się w formie bezpośredniego spotkania lub uzyskania informacji on-line. Inicjatywa przekłada się na wzrost świadomości znaczenia przedsiębiorczości w życiu zawodowym, umożliwia podjęcie świadomej decyzji dotyczącej założenia własnej firmy oraz wspiera pierwsze etapy funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku. Pozwala także uzyskać wiedzę na temat innych, bardziej zaawansowanych form wspierania przedsiębiorczości i przygotowuje studentów do kontaktów z instytucjami otoczenia biznesu.

Wsparcie doradcze ds. przedsiębiorczości realizowane jest także przez Centrum Transferu Technologii UŁ. Obejmuje ono przede wszystkim doradztwo organizacyjno–technologiczne dla obiecujących start–upów oraz pomoc w dostępie do pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Łódzkiego mogących wspomóc organizacyjnie bądź technologicznie osoby prowadzące małe firmy.

Konkurs Eksoc StartUP!

Cel: promowanie i wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć biznesowych wśród studentów

Konkurs Eksoc StartUP! jest inicjatywą organizowaną na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego we współpracy z Radą Biznesu oraz z partnerami projektu. Jego celem jest promowanie i wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć biznesowych wśród studentów poprzez współpracę z praktykami i ekspertami gospodarczymi oraz pracownikami naukowo-dydaktycznymi Uczelni. Jest on skierowany do studentów i doktorantów uczelni wyższych z województwa łódzkiego, posiadających znajomość języka angielskiego. W konkursie można brać udział indywidualnie lub w zespole (maksymalnie 5-osobowym). Zadanie postawione przed uczestnikami polega na opracowaniu szczegółowych koncepcji biznesowych oraz projektów w formie prototypów, eksponatów, wizualizacji lub posterów. Konkurs składa się z 2 etapów.

W pierwszym z nich wyłonionych zostaje 10 najlepszych pomysłów. Ich autorzy biorą następnie udział w cyklu profesjonalnych szkoleń oraz otrzymują wsparcie mentorskie ze strony liderów biznesu, nakierowane na profesjonalne dopracowanie koncepcji biznesowej przedsięwzięcia. Udoskonalone projekty są prezentowane na uroczystej gali finałowej, gdzie następuje wyłonienie zwycięzcy konkursu, który otrzymuje nagrodę główną w wysokości 25.000 zł. Główną wartością inicjatywy jest pobudzanie postaw przedsiębiorczych wśród studentów, możliwość współpracy z liderami biznesu, doskonalenie własnych pomysłów rynkowych oraz możliwość otrzymania dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej. W rezultacie wielu finalistów zakłada obiecujące start-upy.

Polsko-Francuski Program Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA

Cel: Doskonalenie przedsiębiorczych menedżerów w oparciu o najlepsze praktyki światowego zarządzania

Uniwersytet Łódzki realizuje dwa Programy Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA. Polsko-Amerykański Program Studiów MBA prowadzony jest w formie studiów podyplomowych przez Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania (PAM Center) działające na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego przy współpracy z Minot State University (USA). Studia skierowane są do aktywnych zawodowo menedżerów, którzy nastawieni są na doskonalenie kompetencji kierowniczych poprzez praktyczną konfrontację doświadczeń z najnowszymi trendami teorii i praktyki zarządzania. Ich celem jest bezpośrednie powiązanie wiedzy teoretycznej i dorobku nauk o zarządzaniu z praktyką biznesową. Jest to realizowane poprzez zaangażowanie polskich i zagranicznych wykładowców, w skład których wchodzi zarówno pracownicy naukowo-dydaktyczni, jak również przedstawiciele praktyki gospodarczej.

W ramach zajęć stosowane są aktywne techniki kształcenia oraz najnowocześniejsze technologie wspomagające nauczanie. Duża waga przywiązana jest do pracy zespołowej m.in. przy międzynarodowych studiach przypadku (case studies) oraz do projektów zespołowych realizowanych w firmach. Proces dydaktyczny wspierany jest przez profesjonalne terminale wideokonferencyjne oraz platformę do zdalnego nauczania (e-campus), co umożliwia doskonałą komunikację i pełną interakcję między studentami i wykładowcami podczas trwania studiów. Dodatkowo studenci obowiązkowo uczestniczą w wybranym kursie z zakresu zarządzania prowadzonym na renomowanym zagranicznym uniwersytecie (np. Stanford, Wharton, MIT) za pośrednictwem platformy MOOC. Częścią programu są zajęcia przygotowujące do egzaminów certyfikujących kompetencje menedżerskie (realizowane przez międzynarodowe organizacje ACCA, CIM, IPMA). Do istotnych atutów tej inicjatywy należy zaliczyć: duże doświadczenie PAM Center (studia prowadzone są od 1996r.), praktyczny i stale aktualizowany program studiów, uzyskanie międzynarodowych świadectw i certyfikatów potwierdzających kompetencje menedżerskie, wymianę doświadczeń oraz networking biznesowy, a także wsparcie kariery i dalszego rozwoju zawodowego absolwentów.

Polsko-Francuski Program Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA realizowany jest w formie studiów podyplomowych przez Ośrodek Badań i Studiów Francuskich działający na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego we współpracy z Instytutem Zarządzania Przedsiębiorstwem Uniwersytetu Lyon III we Francji oraz z Wydziałem Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Inicjatywa skierowana jest do absolwentów uczelni wyższych znających język francuski. Jej celem jest przygotowanie nowoczesnych kadr zarządzających dla międzynarodowych firm działających w sektorze produkcji, handlu i usług, polsko-francuskich spółek oraz polskich przedsiębiorstw o silnej orientacji proeksportowej. Studia trwają 3 semestry i realizowane są w formule wykładów, seminariów i ćwiczeń. Program studiów jest zgodny ze standardami europejskimi. Znajdują się w nim wszystkie podstawowe dyscypliny zarządzania takie, jak: zarządzanie firmą, zarządzanie strategiczne, rachunkowość finansowa i zarządcza, techniki handlu zagranicznego i negocjacji, marketing, zarządzanie zasobami ludzkimi i inne, jak również przedmioty pomocnicze (np. elementy prawa gospodarczego), które mają nauczyc studentów rozumienia różnorodnych uwarunkowań procesu podejmowania decyzji menedżerskich.

Studenci realizują ponadto 12 tygodniowy staż zawodowy w wybranym przedsiębiorstwie w Polsce lub we Francji. Na zakończenie studiów przyznawany jest francuski dyplom zarządzania Uniwersytetu Lyon III oraz polski dyplom studiów podyplomowych Uniwersytetu Łódzkiego. Absolwenci programu znajdują zatrudnienie w renomowanych firmach polskich i zagranicznych, ukończenie tych studiów staje się więc dla nich ważnym etapem w procesie budowania kariery zawodowej.

Projekt Mentorski Absolwent VIP

Cel: Dzielenie się doświadczeniem w prowadzeniu biznesu.

Projekt Mentorski Absolwent VIP realizowany na Uniwersytecie Łódzkim ma na celu włączenie wybitnych Absolwentów Uczelni w proces rozwoju kariery naukowej i zawodowej. Absolwenci VIP odgrywają rolę mentorów, ekspertów dzielących się wiedzą i doświadczeniem, wspierają studentów w znajdowaniu nowych sposobów poszerzania kwalifikacji oraz wskazują najnowsze trendy i kierunki rozwoju. W ramach inicjatywy mentorzy wspierają uczestników w zakresie wyznaczania realistycznych i ambitnych planów zawodowych, określania mocnych i słabych stron studentów, działań na rzecz realizacji własnych celów oraz wiedzy na temat rynku pracy oraz kierunków i motywacji do rozwoju kariery zawodowej. Współpraca na linii mentor – mentee realizowana jest w oparciu o określony harmonogram oraz wyznaczone cele i zadania.

Absolwenci VIP monitorują oraz oceniają postępy pracy studentów i przekazują informacje zwrotne. Na ich podstawie studenci doskonalą swoje cele i starania nakierowane na ich osiągnięcie. Różnorodność osobowości oraz szeroki zakres kompetencji mentorów sprawia, że młodzi ludzie otrzymują wiedzę oraz umiejętności na wielu płaszczyznach. Role mentorów przyjmują osoby piastujące wysokie stanowiska w czołowych firmach i organizacjach działających w Polsce, m.in. takich jak: Accenture, Deloitte, KGHM, Grupa Azoty, Amcor czy PKO BP. Istotną wartością dodaną dla studentów jest możliwość bezpłatnego korzystania z pakietu dedykowanych szkoleń i warsztatów.

Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego

Cel: Wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć z sektora zaawansowanych technologii poprzez nowoczesny system doradztwa, bazy wiedzy oraz pomoc w pozyskiwaniu środków kapitałowych.

Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego prowadzony jest w ramach Centrum Transferu Technologii UŁ. Inicjatywa skierowana jest do studentów i absolwentów uczelni wyższych, doktorantów i naukowców oraz do osób planujących lub prowadzących działalność gospodarczą. Jej celem jest wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć z sektora zaawansowanych technologii poprzez nowoczesny system doradztwa, bazy wiedzy oraz pomoc w pozyskiwaniu środków kapitałowych. Inkubator Przedsiębiorczości oferuje doradztwo biznesowe i technologiczne oraz wsparcie organizacyjne nakierowane na skuteczne planowanie i przeprowadzanie innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych przez wczesne, krytyczne etapy rozwoju, wprowadzanie na rynek innowacyjnych produktów i usług, tworzenie biznesplanów i pozyskiwanie środków finansowych na rozwój firmy, komercjalizację i transfer technologii, uzyskanie ochrony patentowej, a także promowanie i rozszerzanie zakresu prowadzonej działalności gospodarczej.

Do oceny innowacyjności i potencjału rynkowego rozwijanych przedsięwzięć wykorzystywane są m.in. metody stosowane przez Uniwersytet Teksański oraz NASA. Inkubator Przedsiębiorczości dysponuje również wsparciem ze strony ekspertów dziedzinowych ze świata nauki i biznesu, jak również kontaktami w USA. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z Inkubatora Przedsiębiorczości UŁ w formie stacjonarnej lub wirtualnej, uzyskując dodatkowo pakiet startowych szkoleń i warsztatów na temat prowadzenia własnego biznesu, pomoc prawną oraz coaching i mentoring ze strony doświadczonych ekspertów gospodarczych i warsztatów.

O uczelni

Uniwersytet Łódzki to uczelnia państwowa, która powstała 24 maja 1945 roku. Obecnie jest jedną z największych polskich szkół wyższych – na jej 12 wydziałach studiuje 35 tysięcy młodych ludzi. Nad procesem kształcenia studentów czuwa niemal 4 tysiące pracowników, w tym ponad 2 tysiące nauczycieli akademickich. Uniwersytet Łódzki to także największa uczelnia badawcza w centralnej Polsce. Jej misją jest kształcenie wysokiej klasy naukowców i specjalistów w wielu dziedzinach humanistyki i nauk ścisłych. Współpracuje z biznesem, zarówno na poziomie kadrowym, zapewniając wykwalifikowanych pracowników, jak i naukowym, oferując swoje know-how przedsiębiorstwom z różnych gałęzi gospodarki. Jako jedna z niewielu polskich uczelni Uniwersytet Łódzki notowany jest w międzynarodowych rankingach – QS World University i Times Higher Education. Według kompleksowej oceny jakości działalności naukowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Uniwersytet Łódzki znajduje się w czołówce polskich uczelni. Z roku na rok zwiększa dynamikę pozyskiwanych grantów, jest liderem w prowadzeniu projektów Horyzont 2020.

www.uni.lodz.pl

PODSUMOWANIE

Zgromadzone przykłady inicjatyw podejmowanych przez uczelnie wyższe wskazują, że edukacja przedsiębiorczości jest ważnym aspektem nauczania w szkolnictwie wyższym. Wyraźnie widoczna jest znaczna różnorodność działań i sposobów kształcenia. Jak widać, nie ma tutaj jednej, utartej ścieżki. Wręcz przeciwnie, każda uczelnia szuka swojego unikatowego sposobu propagowania postaw przedsiębiorczych. Jest to z jednej strony ogromnym plusem, bowiem na rynek wchodzi specjaliści z różnym podejściem, doświadczeniem i wiedzą oraz umiejętnościami zdobytymi poprzez udział w różnorodnych programach i wydarzeniach edukacyjnych. To co łączy absolwentów, to poczucie posiadania adekwatnych kompetencji i przekonanie, że warto rozpocząć inicjatywy biznesowe – czy to na własnych rachunek, czy w strukturach przedsiębiorstw, w których będą lub są zatrudnieni.

W naszej ocenie warto szczególnie zwrócić uwagę na różne drogi kształtowania postaw przedsiębiorczych podejmowane przez uczelnie, a także na fakt, że programy są kierowane do różnych grup: poczynając od dzieci i młodzieży, przez studentów, aż do doświadczonych przedsiębiorców. Stanowi to z jednej strony odpowiedź na obecne trendy i klimat społeczny wobec przedsiębiorczości, z drugiej – kształtuje aktywne postawy wyrażające się wysokim odsetkiem osób, które deklarują chęć założenia własnej firmy. Poniżej przedstawiamy kluczowe wnioski i rekomendacje, które zostały zebrane również na podstawie opinii uczelni.

20 kluczowych trendów w edukacji przedsiębiorczości

1. **Uczelnie i szkoły biznesu biorące udział w badaniu wykazują wysoką świadomość dużego zapotrzebowania na wiedzę o przedsiębiorczości i popularność postaw przedsiębiorczych.** Obszar przedsiębiorczości – obok tematyki zarządzania – cieszy się bardzo dużą popularnością wśród studentów, a także wśród środowisk biznesowych.
2. **Szkoły są bardzo aktywne i kreatywne w dobieraniu metod pedagogicznych oraz reagowaniu na aktualne potrzeby związane z popularnością danej tematyki związanej z przedsiębiorczością.** Każda z organizacji poszukuje własnej edukacyjnej drogi w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, co widać szczególnie na podstawie zebranego materiału, bowiem wszystkie przykłady działań istotnie się od siebie różnią.
3. **Prezentowane przez uczelnie formy i metody prowadzenia edukacji przedsiębiorczości są bardzo zróżnicowane.** Fakt ten wynika najprawdopodobniej z jednej strony z obowiązujących ministerialnych form prawnych, a z drugiej z inicjatyw podejmowanych przez uczelnie: promocyjnego podejścia szkół do upowszechniania postaw przedsiębiorczych, traktowania wspierania przedsiębiorczości jako działalności non-profit, a także komercyjnej działalności uczelni w obszarze edukacji przedsiębiorczości.
4. **Uczelnie kierują swoją ofertę edukacyjną do osób w różnym wieku i różnym etapie rozwoju biznesowego.** Część z nich kieruje swoje działania do osób, które nie ukończyły jeszcze 18 lat i w tej grupie zachęcają do odkrywania i poznawania zjawiska przedsiębiorczości. Wszystkie uczelnie mają w swoich programach propozycje skierowane do studentów studiów licencjackich i magisterskich, a część z nich kieruje unikatowe propozycje rozwojowe do studiujących praktyków biznesu na poziomie MBA.
5. **Wzrost znaczenia przedsiębiorczości w edukacji i przywiązanie coraz większej uwagi wykładowców naukowych do jej nauczania – także od strony praktycznej** (wyjazdy do firm, organizacja praktyk w firmach, spotkania z przedsiębiorcami i praktykami biznesu, konkursy z nagrodami pieniężnymi, które pozwalają na rozpoczęcie działalności).

-
6. **Potrzeba kreowania postaw przedsiębiorczych wśród młodszej części społeczeństwa** – np. uczniów szkół podstawowych i licealnych (organizacja konkursów, olimpiad, gier).
 7. **Uruchamianie studiów podyplomowych lub ścieżek edukacyjnych o specjalizacji przedsiębiorczość start-upowa.**
 8. **Organizacja dużych i nagłaśnianych wydarzeń promujących przedsiębiorczość.**
 9. **Wzrastające zainteresowanie przedsiębiorczością społeczną, rozwiązującą konkretne problemy występujące w społecznościach.**
 10. **Zainteresowanie przedsiębiorczością rodzinną.**
 11. **Promocja postaw przedsiębiorczych w grupach zawodowych niezwiązanych w sposób bezpośredni z biznesem np. nauczyciele, artyści.**
 12. **Próby aktywizacji postaw przedsiębiorczych wśród osób po 50. roku życia.**
 13. **Bezpośrednia współpraca uczelni z biznesem – np. tworzenie komórek na uczelniach, które pomagają przedsiębiorcom w rozwiązywaniu ich problemów.**
 14. **Wykorzystywanie różnorodnych metod edukacyjnych: od spotkań, przez uruchamianie form praktycznych po grywalizację i e-learning.**
 15. **Angażowanie się uczelni w promowanie przedsiębiorczości m.in. dla lokalnych potrzeb.**
 16. **Odpowiedzialność uczelni w zakresie przygotowania studentów do rozwiązywania praktycznych problemów związanych z aktywnością przedsiębiorczą tuż po zakończeniu studiów.**
 17. **Zacieśnianie relacji i współpraca pomiędzy praktykami biznesu, przedsiębiorcami a uczelniami i wykładowcami.**
 18. **Realizowanie wymiany wiedzy z zakresu przedsiębiorczości pomiędzy polskimi uczelniami a uczelniami zagranicznymi, w tym prowadzenie bardzo aktywnego networkingu.**
 19. **Sięganie do współpracy i edukacji z organizacjami międzynarodowymi, a przez to realne przygotowywanie do realizacji własnych przedsięwzięć biznesowych, w tym start-upów.**
 20. **Prowadzenie zajęć przez praktyków biznesu, również ze środowisk międzynarodowych.**

10 rekomendacji do rozwoju kształcenia na podstawie informacji zaprezentowanych przez uczelnie

1. Chcąc osiągnąć pożądaný cel (rozwój postawy i działalności przedsiębiorczej) szkoły biznesu oferujące swoim studentom zajęcia z zakresu przedsiębiorczości i innowacji, powinny angażować praktyków biznesu możliwie na każdym etapie tworzenia i realizowania programów studiów – szczególnie wartościowy i rozwijający jest mentoring indywidualny. Nauczanie powinno odbywać się w formie doświadczania, prototypowania i eksperymentowania.

-
2. Know-how uczelni powinien być dostępny także dla przedsiębiorców, na przykład poprzez wspólne przedsięwzięcia czy doradztwo biznesowe. Rozwiązywanie rzeczywistych, a nie teoretycznych, problemów angażuje studentów-praktyków i dostarcza im wartościowej wiedzy i umiejętności. Współpraca z przedsiębiorcami pozwala także szkole biznesu realizować jej społeczną misję wspierania przedsiębiorców w rozwoju.
 3. Promowanie interdyscyplinarnego charakteru kształcenia, obejmującego ofertę dydaktyczną oraz badania naukowe z co najmniej dwóch dyscyplin naukowych: ekonomii oraz nauk o zarządzaniu, z uwzględnieniem międzynarodowych aspektów prawnych, społecznych, ekologicznych, finansowych itp. oraz najnowszych osiągnięć naukowych. Takie podejście wspomaga rozwiązania systemowe oraz zdolność analizy i oceny aktualnych wyzwań w zakresie przedsiębiorczości w ujęciu holistycznym.
 4. Stosowanie innowacji dydaktycznych, które obejmują oryginalne i nowoczesne problemowe metody dydaktyczne dobierane przy realizacji treści kształcenia (np. różne typy dyskusji dydaktycznej, w tym metaplan; metoda odwróconej klasy; metoda projektu; metoda webquest; gamifikacja), filmy dydaktyczne, narzędzia cyfrowe (np. kahoot, dysk Google), techniki multimedialne (VR, AR) i narzędzia e-learningowe na platformie Moodle (w tym kursy „blended learning”). Ich wykorzystanie ukierunkowane jest na rozwój zdolności myślenia krytycznego i analitycznego, niezbędnego w skutecznym działaniu w sytuacjach, nowych, zmiennych lub obarczonych ryzykiem.
 5. Wprowadzenie oferty kształcenia zindywidualizowanego i spersonalizowanego pod opieką tutorską zgodnie z systemem tutoriali, zapoczątkowanym na uniwersytetach Oxford i Cambridge i praktykowanym na wiodących uczelniach na świecie.
 6. Praktyczne kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych, które ma odzwierciedlenie w doborze praktycznych form prowadzenia zajęć (studiów przypadków, projektów, warsztatów, wykładów gościnnych doświadczonych praktyków oraz debat tematycznych), organizowaniu praktyk zawodowych (w tym praktyk zagranicznych w ramach programu Erasmus) oraz uczestnictwie w różnych działaniach doskonalących kompetencje przedsiębiorcze przy współudziale praktyków biznesu (np. organizowane przez koła naukowe, AIESEC, Akademię Biznesowe).
 7. Udział przedstawicieli praktyki w ramach realizacji działalności badawczej i prowadzenia procesu dydaktycznego (np. analiza live business case'ów, projekty doradcze, wykłady gościnne, szkolenia, warsztaty, konferencje, wyjazdy studyjne do przedsiębiorstw, praktyki dla studentów).
 8. Przyszłość skutecznego nauczania postaw przedsiębiorczych to poszukiwanie nowych formuł prowadzenia zajęć. Z pewnością bardziej powszechna powinna stać się metoda problem based learning. Studenci rozwijają kompetencje w trakcie rozwiązywania problemów – poznają metodykę tego procesu, uczą się szukania wiarygodnych źródeł, ćwiczą generowanie i ocenianie opcji, rozwijają umiejętność krytycznego myślenia, dochodzenia do konkluzji i podejmowania decyzji, doskonałą umiejętność prezentowania rozwiązań. Równolegle rozwijają umiejętności komunikacji, współpracy, argumentowania, przekonywania, pełnienia ról przywódczych i holistycznego podejścia do zagadnień biznesowych.
 9. Kształcenie przedsiębiorcy, menedżera i lidera przyszłości powinno zawierać – oprócz kompendium wiedzy o biznesie i zarządzaniu – zagadnienia globalnej gospodarki, odpowiedzialności społecznej i środowiskowej, a także elementy z takich dyscyplin jak nowe technologie, literatura, sztuka, architektura, historia. Świat – również świat biznesu – jest ponad dyscyplinarny i właśnie w takim duchu należy uczyć przedsiębiorczości. Stawia to przed kadrą dydaktyczną wyzwanie polegające na zrewidowaniu dotychczasowego paradygmatu jednodyscyplinarnej specjalizacji i monotematycznego nauczania. Nauczanie przedsiębiorczości nie powinno zawężać się jedynie do obszaru biznesu, powinno mieć na celu wszechstronny, zrównoważony rozwój holistycznych liderów.

-
10. Inicjatywy wspierające przedsiębiorców, podejmowane w szkołach biznesu powinny uwzględniać współpracę z zewnętrznymi instytucjami otoczenia biznesu nakierowaną na możliwości dofinansowania usług świadczonym przez uczelnie wyższe. Szkoły biznesu powinny doskonalić i stale aktualizować swoją ofertę pomocową dla przedsiębiorców w oparciu o informacje zwrotne oraz opinie od uczestników dotychczas realizowanych inicjatyw. Bardzo ważna jest również odpowiednio ukierunkowana i aktywna promocja inicjatyw wspierających przedsiębiorców, podejmowanych w szkołach biznesu.

Opisane powyżej kluczowe wnioski, trendy, a także rekomendacje, to zbiór gotowych odpowiedzi, jak uczyć przedsiębiorczości, a także jak pielęgnować postawy przedsiębiorcze. Przygotowane przez SEM FORUM case study jest pionierską inicjatywą w obszarze edukacji przedsiębiorczości w Polsce. To pierwsze opracowanie prezentujące konkretne rozwiązania szkół wyższych. Prezentując ten materiał, mamy nadzieję, że stanowić on będzie cenną bazę wiedzy dla środowiska akademickiego.

